

KIR. KÖZJEGYZŐK
KÖZLÖNYE.

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

Felelős szerkesztő:
Dr. HOLITSCHER SZIGFRID
budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség
és kiadóhivatal:
Székesfehérvár,
Elővárosi 1.

Társszerkesztő:
Dr. KEPES JÁNOS
székesfehérvári kir. közjegyző.

TARTALOM: Dr. Holitscher Szigfrid budapesti kir. közjegyző: A magyar közjegyzőség (1919—1922). — Ronay Károly budapesti kir. közjegyző: A kir. közjegyzők országos együletének helyzete. — Dr. Röth Zsigmond budapesti kir. közjegyző: A nyugdíjintézetéről. — Dr. Lápcaey Péter egri kir. közjegyző: Közjegyzői kongresszus. — Dr. Holitscher Szigfrid bpesti kir. közjegyző: Igazságügyi törvények és rendeletek (1919—1922). — Dr. Kepes János székesfehérvári kir. közjegyző: Lényeges változások a magánjogban. — Dr. Barcs Ernő budapesti kir. közjegyzőhelyettes: Az örökösödési eljárás új végrehajtási rendeletének egyes hiányai. — Közlemények.

A magyar közjegyzőség.

(1919—1922.)

Lapunk utolsó megjelenése óta három év telt el, az állami és társadalmi rendet felforgató bolsevizmus, majd ennek bukása után a nemzet történelmi jogait és területét megcsontoló igazságtalan béke okozta keserűséggel és szenvedéssel teli évek. Visszapillantást vetve a forradalmak szegyetlenes idejére, az elégtétel érzésével kell konstatálnunk, hogy a közjegyzőség egyik hivatott képviselője, a budapesti kir. közjegyzői kamara már 1919. évi február 2-án a közgyűlés elé terjesztett jelentésében aggodással mutatott reá „a jórészt ismeretlen erőtől mozgatott államjogi és társadalmi átalakulás” közelgő veszélyeire és nyomatékosan felemelte szavát” a magántulajdon és a szerződési szabadság intézményeire alapított vagyoni jogi rendszernek, mellyel a közjegyzőség együtt áll vagy bukik, erőszakos lerombolása ellen.” Megnyugvásunkul szolgálhat az is, hogy az azután tényleg beállott forratagban a közjegyzői karnak nem akadt tagja, aki megtántorodott, aki vételt volna a közjegyző közjogi és társadalmi köteleességei ellen. A protárdiktatura, melynek egyik rendelete a közjegyzői kamarák önkormányzatát is felfüggeszhetőnek nyilvánította, voltaképen eltörölte a közjegyzőséget, ha nem is nyíltan és kifejezetten,

de tényleg, mert nem lévén jogszolgáltatás, nem volt szükség közjegyzőre sem. A közjegyzők tulajdonképeni hivatásszerű működése, az okiratszerezés, magántulajdon és szerződési szabadság hiányában kellett, hogy jóformán teljesen szüneteljen és ha az akkori ugynevezelt jogrend is elvétve kénytelen volt igénybevenni a közjegyzői közhitelességet, pl. a safe-ek felnyitásánál, ez csak a rendszer következelményének és teherelenségének egyik tünete volt. Arról, hogy öröklési jog egyáltalán létezik-e még vagy sem, nyilván a vezetőknek sem volt kialakult véleményük és megelégedtek ennel fogva azzal, hogy az örökösödési eljárást a hatyatek megállapításához és biztosításához szükséges intézkedésekre szorították, a hatyatekatadás kizárásával. A hatyateki javakról való jogtalan rendelkezések napirenden voltak, melyeket ha a rend helyredállítással megtartott hatyateki tárgyalásokon rendezni nem sikerült, számos per okálul szolgált. A közjegyzői letétek tekintetében a „forradalmi kormányzótanács” pénzügyi rendeletei sokszor nehéz helyzet elé állították a közjegyzőket, akiknek magukat a felelősség alól mentesíteniük kellett, de másfelől ügyfeleik érdekeit is megóvni igyekeztek. Természetesen a közjegyzők anyagi existenciája is súlyos válságba került, mely sokáig éreztette hatását. Az átélt idők tanúságait levonva, egyébként azonban feledve a gyászos multat, a jövőbe kell tekintenünk nekünk közjegyzőknek is ép úgy, mint mindenki másnak. El fog jönni az az idő, melyben el fog dőlni, hogy fennállhat-e egy minden történelmi igazsággal és joggal ellenkező, bekének nevezett erőszak, de a nemzetnek addig is élnie kell és egyik szerény munkásának, a közjegyzőségnek szintén keresnie kell addig is elhelyezkedésének feltételeit. Az elszakított részekről menekült és kiutasított, állásaiktól megfosztott kartársak szükségképen elhelyezkedésnek követelménye újból actualissá teszi a közjegyzői hatáskör kiterjesztésének, mely az állások számbavehető és célravezető szaporítását okvetlen kell hogy megelőzze, sokszor tárgyalat kérdését.

Az 1874 évi közjegyzői törvény, amely ép úgy, mint az 1867 után sürgősen megindult új állami berendezkedés többi igazságügyi alkotásai, jórészt csak egy külföldi intézménynek kellő megvitatás és a hazai viszonyokhoz való alkalmazás nélküli átültetésére szorított és amelynek az 1886. évi novella sem volt alapvető módosítása, minden tekintetben megérett a gyökeres reformra. Ami mindenekelőtt a közjegyzői hatáskör kiterjesztését illeti, ez egyrészt a közokirati kényszer kiterjesztése és másrészt többrendbeli, most a bíróság által végzett perenkívüli teendőnek a közjegyzők hatáskörébe való utalásával történhetnék. Azonban mi az utóbbi, a bíróságok tehermentesítésének jelszava alalt tetszetősnek mutakozó és egy az igazságügyi kormányzat, mint a többi rokon foglalko-

zási ágak, elsősorban az ügyvédség részéről támogatásnak könnyebben részesülő törekvésünket illeti, nekünk magunknak nem szabad, amint a multban megtörtént, abba a hibába esnünk, ami ma, amikor a súlyos és belátható időn belül lényegesen alig enyhülő gazdasági viszonyok között az anyagi kérdés figyelmen kívül nem hagyható, annyival súlyosabb hiba volna, hogy t. i. a perenkívüli eljárás bizonyos hatósági, a közjegyzői hatáskörtől és hivatástól amugy is idegen és emellett a reáfordított munkával, idővel és személyi és dologi kiadásokkal arányban álló díjazásban a dolog természeténél fogva nem részesülhet teendőnek átutalására törekdjünk. Így amennyire helyeseljük is azt, hogy az örökösödési eljárásban a közjegyző a bíróságtól függetlenítették és a hatyateki bíróság egyes teendői a közjegyzőre átruházlassanak, nevezetesen pedig a közhítt tanusításnál nem egyéb hatyatekatadás a közjegyző hatáskörébe utaltassék, ép úgy el kell hárítanunk magunktól nem csak minden kényszerítő jellegű bírósági és más hatósági cselekményt, hanem az igazgalási természetű teendőket (halálesszefelvétel, biztosítási intézkedések, kézbesítés stb.) is, nem csak elméleti szempontból, mert a közjegyző bármennyire is alkalmas volna arra személyileg, elméleti képessétsénnél, gyakorlatánál és erkölcsi garanciájánál fogva, mint az államhatósági szervezeten kívül álló és magánmegbízásból való közhítt tanusításra kirendelt igazságügyi közeg arra hivatva nincsen és az ilyen fejlesztés végeredményben szükségképen az államszolgálati viszony valamely alakulatára, a közjegyző függetlenségének elvesztésére vezetne, de az anyagi egzisztencia miatt is, mert az állami feladatok ezen átvállalása a közjegyzőséget feltarthatlanul súlyos anyagi válságba sodorná. Ugyanez áll a telekkönyvek vezetése, okiratok megsemmisítése, holtánnyilvánítás, csödbiztos és egyéb teendők tekintetében, melyekről ugy kari, mint azon kívül álló körökben, különösen az 1911. évi közjegyzői congresszus és jogászgyűlés alkalmával szó esett. A kir. közjegyzők hatáskörébe volna ellenben utalható az ingatlanok bírói és önkéntes árverése, kezdve az árverési feltételek megállapításától egészen a vételár felszámolásáig; a kereskedelmi társaságok alakulásánál való kötelező közbizottság és hasonló és ezzel kapcsolatban végre kifejezetten elismerendő és garantálandó volna a perenkívüli képviseltet joga is minden téren korlátozás nélkül, mely ma a közjegyzői törvény 55. szakasza ellenére annak homályos szövege miatt, valamint egyes hatóságok (árvaszterek és belügyminiszterium) vonakodása és főleg az ügyvédek ellenzése folytán a gyakorlatban nem érvényesülhetett és biztosítva nincsen.

Azonban a hatáskörünk kiterjesztéséért folytatott és most újból felveendő küzdelmünkben a mondotaknál fogva egyáltalán nem a bíróságok perenkívüli teendőinek a közjegyzők

hatáskörébe való utalását kell első sorban és nagyobb nyomtatékkal sürgetnünk, mint inkább a közokirati kényszer kiterjesztését egészen az okiratserzés kizárólagosságáig, ami mellett nem csak a jogtörténeti fejlődés és a perenkívüli jogszolgáltatás célszerűségének, a jogbiztonságnak, a megelőző jogvédelemnek szempontja, hanem a közjegyzői állásoknak kizárólag ezuton lehető szaporítása is szól.

A közjegyzőség nálunk is ép úgy mint mindenütt, a jogügyletek hites tanúsítása végett lett szervezve, nevezetesen a kellő szakértelem és alaktság nélkül létrejött jogügyletekkel járó perek és egyéb bajok elkerülése végett. Dacára ennek, a közjegyzői törvény országgyűlési tárgyalása folyamán nyilván az ügyvédi kar ellenállása folytán csupán egyes jogügyletek tanúsítása lett kivételként a közjegyzők hites bizonyítási ügykörébe utalva. Az okiratolás kizárólagosságát kell tehát a közjegyzőség eredeti hivatásának megvalósítása végett követelni és pedig eltekintve néhány alig számbajövő ügylelcsoporttól (írní olvasni bármely okból nem tudók, rokonok egymásközötti jogügyletei) elsősorban a forgalom biztonsága érdekében minden valamely telegkötönyvi bejegyzést szükségessé tevő jogügyletre. A községi jegyzők magánmunkálatait törvényesítő 1904. XI. t. c. 12. §-a, mely hozzávetőleges számitás szerint ezen jogügyletek 90 százalékát szolgáltatta ki a jegyzőknek és segédzemélyzetüknek, egy elavult államigazgatási rendszer ezen maradványa, — a képesítés kérdésétől egészen eltekintve, közigazgatási közegeknek jogszolgáltatási feladatokkal való megbízása — tovább fenn nem tartható és annak megszüntetése a közigazgatási reformmal kapcsolatban a leg-sürgősebb teendők egyike. Ingatlanjogunk újabb szabályai is félre nem érhető újmatással szolgálnak ugyanezen irányban. A 4420/1918. M. E. számú miniszteriumi rendelet, melyet azóta a földbirtok helyesebb megoszlását szabályozó 1920. XXXVI. t. c. 77. §-a törvényerőre is emelt, az ingatlan elidegenítő jogügyletekre az okirati kényszert mondotta ki. Az írásbafoglalás valamely különös módját és alakját ezen törvényes rendelkezés ugyan nem írja elő és így ezidőszent minden írásbeli forma elegendő, de épen azért nyilvánvaló, hogy a jogbiztonságot akarván szolgálni, ezt azzal, hogy ilymódon csupán az ugyanis csak elvete előforduló és gyakorlati jelentőséggel nem bíró szóbeli adás-vételi szerződésektől vonja meg a jogvédelmet, alig fogja elérni. A rendelet alkalmazásánál ugyanis azt látjuk, hogy míg a megkívánt külső (formai) alakyszerűség a rendelet alapján az egyszerű írásbeliségre szorítkozik, addig bíróságaink és nevezetesen a kir. Curia a belső (tartalmi) alak-szerűség tekintetében, melyre nézve a rendelet nem állít fel szabályt, mindinkább tovább megy annak megállapításánál, hogy melyek az adás-vételi jogügylet azon lényeges feltételei,

amelyekre való megegyezést az okiratnak tartalmaznia kell és amelyek egyikének vagy másikának hiányában a jogügylet az írásbafoglalás dacára is érvénytelen, úgy hogy tényleg ma az írásbeliségi kelleke a gyakorlat halásában a rendelet által célozot eredmény ellenkezőjére, az eddiginél nagyobb jogbizonytalanságra vezet. Az adás-vétel lényeges kellekei a konkrét eset körülményeitől függenek és a törvényben kimerítően teljes biztonsággal sohasem lesznek felsorolhatók. Nem maradhat tehát egyéb hátra, mint egy a kellő szakértelemmel és egyuttal hitelességgel bíró igazságügyi közeg közreműködését megkíválni és így ingatlanjogunk szabályozása a megkezdett uton kell, hogy szükségképen a közjegyzői okirat kellekéhez vezessen.

A közjegyzőség tovább fejlesztéséhez szükséges újítások tekintetében, anélkül hogy kimerítő teljességre számot tarlanánk, még röviden a következőkre utalunk. Az 1874 évi törvénynek az a megszorítása (108 §.) hogy készpénzt stb. a közjegyzők csak úgy vehet őrizet alá, ha az valamely közjegyzői okirat felvétele alkalmával adatik át, a gyakorlati élet követelményeinek meg nem felel és kiterjesztő értelmezésével ma már ugyis meg van haladva, a közjegyzői pénz és értékezelést tehát új alapokra kell felteetni. A közjegyző tanúsítványi hatáskörét tágítani és minden közhitelű tanúsítást obligatoriusan oda kell utalni. A közjegyzői díjszabás teljesen elavult és míg a sürgős intézkedést követő gazdasági viszonyok sulya alatt az elvi kérdések érintése nélkül egyelőre ideiglenes díjpótlékokkal kell megelégednünk, addig a jövő feladata egy alapvető reform legyen, mely megvalósítja a progressivitást és az érték szerinti díjazást az egész vonalon, a mai díjrendszer egyik kirívó anomáliájának a díjak maximálásának megszüntetésével, mely utját állja annak, hogy a közjegyzői munka tisztességes honorálása átháríthatassék azokra az ügyletekre és ügyekre, melyek azt értéküknél és az érdekelt felek teherviselő képességénél fogva leginkább elbírják és melyek ilymódon kárpótolhatják a közjegyzőt a viszont csekélyebb értékű ügyekben és kisebb képességű felek érdekében teljesített munkának a teljesítménnyel arányban nem álló, de szociális szempontból megkívánt alacsony díjazásáért. A közjegyzői fegyelmi eljárást, melyben ma az önkormányzati elv csak igen kis részben érvényesül és a kir. ügyésznek, akitől a közjegyzői kérdésekben nem nélkülözhető magánjogi és még továbbmenő speciális szakértelemet elvárni alig lehet, ennek dacára lényeges ügyköre, ellenben a közjegyzői kamaráknak semmiféle hatósága nincsen, teljesen új alapon kell szervezni és pedig az ügyvédihez hasonlóan ilymódon, hogy a fegyelmi bíráskodást az első fokon, ahol a közjegyzői elemet kell, hogy döntő szó illesse, ne mint ma a bírói elem tulsúlyát biztosító fegyelmi bíróság, hanem kizárólag a kamara gyakorolja, mint felelbiteli fórum

pedig a kir. Curiánál az ügyvédi tanács analogiájára szervezendő közjegyzői tanács működjön.

Dr. Holitscher Szigfrid.

A királyi közjegyzők országos egyletének helyzete.

A törvény értelmében a királyi közjegyzők hivatalos közeget, sőt ugyiszlóval hatóságai a közjegyzői kamarák, de már a közjegyzői intézmény fennállásának első éveiben a közjegyzői kar szükségét érezte annak, hogy az egész országra kiterjedő s lehetőleg az összes közjegyzőket magában egyesítő egylet létesítessek.

A kamarák ugyanis csak bizonyos meghatározott szűkebb területen működnek és elsősorban mégis csak saját tagjainak érdekeit képviselik.

Ezzel szemben az országos egyletnek alapszabályilag meghatározott célja, az egész közjegyzői kar közös érdekeinek és főképen a kollegiális érzésnek, összetartásnak fejlesztése s amellel súlyos anyagi helyzetbe került kartársaknak s azok özvegyeinek és árváinak gyorssegély nyújtása. Rendeltesének súlya tehát az egész közjegyzői kar érdekeinek felkarolása. Ezen hivatását pedig annál tökeletesebben, annál nagyobb erkölcsi súllyal töltheti be, minél teljesebb számmal egyesíti magában az ország közjegyzőit és hivatkozhatik erre.

Különösen az utolsó években ismételve tapasztaltam, hogy az igazságügyi minint ugyan igenis úgy tekinti és méltányolja az országos egyletet, mint az ország összes közjegyzői közös érdekeinek képviselőjét.

Hogy csak egy esetet említsék. A gázszos emlékü Károlyi Mihály-féle kormány eltörölve a királyságot, a közjegyző sem írhatta magát a viszonyok súlya alatt, még jobb meggyőződése szerint sem, „kir. közjegyzőnek”, tehát pusztán csak közjegyzőként kellett volna az okiratot aláírnia. A „közjegyző”-vel való könnyű összetéveszthetőség kívánatosá tette, hogy mégis oly jelzőt használhasson mely őt előnyösen megkülönböztesse.

Gyorsan kellett intézkedni. Telefon utján rögtönöztem tehát választmányi ülést és másnap már személyesen vihettem az igazságügyminiszterhez az Országos egylet oly értelmű előterjesztését, hogy ezentul „állami” közjegyzőknek nevezessünk.

A miniszter az előterjesztést, mint az ország összes közjegyzőinek kívánáságot fogta fel és alig pár nap múlva megjelent a rendelet, hogy a királyi közjegyzők ezentul „állami” közjegyzőnek nevezessenek.

A legújabb időben is, ez év február elején az immár

egészen tarthatatlan közjegyzői díjszabás méltányos felemelése ügyében célszerűnek mutatkozott, hogy necsak egyes kamarák, hanem az országos egylet is legyen a miniszternek javaslatot. Ekkor már a minisztérium előtt volt Dr. Holitscher Szigfrid hatalmas munkája a Kamara megbízásából. Gyorsan kellett intézkedni ez esetben is. A választmány megbizta Dr. Körössy Bertalan tagtársunkat, hogy a díjgyezék felemelésére vonatkozólag lehetőleg gyorsan készítsen részletesen kidolgozott és megindokolt javaslatot, aminek ő meg is felelt, s azt a miniszternek hamarosan átadhattam.

Ugyanekkor dr. Pekker Emil kartársunk küldött be hozzáram javaslatot az iránt, hogy az új lakásrendeletbe a népjóléti miniszter oly rendelkezést is vegyen be, miszerint minden oly esetben, amikor közjegyzői állás bármely okból megüresedik, a közjegyzői iroda senki más részére igénybe vehető ne legyen, hanem az az ujonnan kinevezendő királyi közjegyzőnek tartassék fenn, akinek arra feltétlen előjoga legyen. — az előbbi közjegyző lakására pedig csak abban az esetben, ha arra a volt közjegyző családjának szüksége nincs. — Ugyanekkor dr. Róth Zsigmond kartársunk is ezen felterjesztésben annak felvételét is javasolta, hogy az új lakásrendelet a királyi közjegyzők lakásait is vegye ki a luxuslakások sorából. Harmadnap már azon helyzetben voltam, hogy e kettős javaslatot az államtitkár urnak átadhattam, az országos egylet nevében, aki a kettős *kérelem teljesítését készségesen meg is ígérte.*

Ép oly fontos célja az Országos egyletnek a kollegiális érzület és összetartás fejlesztése is, amely sajna sok kívánni valót hagy még hátra. A kollegiális érzés fejlesztését az által is nagymértékben előmozdíthatja az országos egylet, ha évi közgyűléseit felváltva a különböző kamarák székhelyein tartja meg. Ennek fontosságát az 1918 évi szeptember havában az összes kartársakhoz intézett körlevelemben bőven kifejtettem. Ehhez még azt fűzöm, hogy tulajdonképen külön közjegyzői kongresszusok tartása egészen felesleges volna, ha az Országos egylet közgyűléseit a tagok kellő buzgósággal látogatnák. Már alapszabályainál fogva is az Országos egylet van erre hivatalva. Az Országos Kongresszus sem egyéb mint az ország lehetőleg összes közjegyzőinek közös tanácskozása. A hangzatosabb „kongresszus” cím a hozott határozatoknak semmivel sem ad nagyobb súlyt, mint a kellően látogatott Országos egyleti közgyűlés határozatának. Itt is, ott is az ország összes közjegyzői közösen vitatják meg az egész kar érdekeit és hoznak határozatokat.

A proletárdiktaturát megelőző időben az Országos egylet azon anyagi helyzetben volt, hogy a „Közjegyzői Közlöny-t” is támogatja anyagilag és így megjelenését lehetővé tette. Saj-

nos, hogy a mai rendkívüli drágaság mellett a szerény tagdíjakból és csekély tőkéjének alig számba vehető jövedelméből ezidő szerint képtelen ily áldozatra. A viszonyok javultával remélhetőleg ezen feladatát is teljesítheti majd ismét és az egész közjegyzői kar ismét a régi megbecsüléssel és örömmel veheti kezébe Holitscher Szigfrid elismerten nagyértékű, gondos szerkesztésében megjelenő Közlönyét, mely munkájánál társszerkesztői minőségben munkálásra és a lap adminisztratív részének intézője Dr. Kepes János székesfehérvári kir. közjegyző tagtársunk.

Ami az egylet vagyoni helyzetét illeti, az 1921. évi december 31-kén készített mérleg szerint vagyona a következő volt:

1. a jegyzett 20000 korona hadikölcsön kötvény névértéke a vagyonváltás tekintetbe vételével	16000. — K.
2. postatakarékpénztári folyószámla követeleése az egyleti tartozások kiegyenlítése után	9237. — K.
3. folyószámla követeleése az Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztárnál	6419. — K.
összesen	31656. — K.

A mai viszonyok között ez vagyonnak alig mondható, tehát az egylet annál inkább rászorul az egész közjegyzői kar támogatására a szerény évi 50 korona tagdíj befizetése által.

E rövid ismertetésem főcélja a kartársi szolidaritás előmozdítása. A kar érdekében kívánom, hogy mielőbb jelenthessem, hogy minden kir. közjegyző tagja az Országos egyletnek.

Rónay Károly,

kir. közjegyző, az Országos Egylet elnöke.

A nyugdíjintézetről.

Amikor a Közjegyzői közlöny újból megindul, szükségesnek tartom, hogy a kar tagjait a Magyarországi kir. közjegyzők nyugdíjintézetének jelenlegi állapotáról dióhéjban tájékoztassam.

Az intézet vagyona a Magyar országos központi takarékpénztárnál kezelik, s az 1921. évi mérleg szerint áll:

1. értékpapirokban	480930—
2. függő szelvényekben	892980
3. folyószámlán követeles	64100—
4. tagdíjhátralékokban	5545—

cselkvőleg ... 55950480

myelét terhel:

a) előre fizetelt tagdíjjak	1265—	
b) még fel nem vett nyugdíjjárulékok	17000—	18265—
	tisztta vagyon ...	54123980

Az 1921. évi eredményszámola szerint a jövedelmek és kiadások következőleg tagozódtak:

Bevételek:

1. tagdíjjakban	2284473
2. értékpapírjövedelem	3004717
3. folyószámla kamat	88572
4. értékpapír árfolyam különbözet	1807—
5. a szombathelyi kamara adományá	2020—
összesen: ...	5760462

Kiadások:

a) nyugdíjjakra	37200—	
b) költségekre	220615	3940615
	1921. évi felesleg ...	1819847

Az intézet vagyona tehát nemcsak érintetlenül megvan, de lassanként szaporodik is. Ez azonban nem cél. Az intézmény hivatása munkaképtelen tagoknak, továbbá az özvegyeknek nyugdíjjal és a kiskorú gyermekeknek nevelési járulékokat biztosítani. Alapszabályainkban mindezeknek mértéke meg van állapítva. A pénz értékének folytonos sülyedése következtében azonban alapszabályszerűleg biztosított 1200 illetve 1600 K évi nyugdíj a mai viszonyok között az életszükségleteknek csak igen parányi részét fedezi.

Kari érdek volna munkaképtelen s erre rá szoruló kartársainknak és özvegyeinknek oly évi nyugdíj fizetni, amelyből legalább a legszerényebb módon való megélhetés kiadásai fedezhetőek. A rendelkezésünkre álló anyagi eszközök: tőkénk és alapszabályszerű tagdíjaink azonban magasabb nyugdíjjak fizetését nem engedik meg, minélfogva, ha valóban biztosítani akarjuk a munkaképtelen kartársakat és az özvegyeket, ugy gondoskodnunk kell a nyugdíjintézetnek egészen más alapokra való fektetéséről.

Amikor tapasztalom azt, hogy egészen jó ügyforgalommal birt s jó anyagi viszonyok között élt kartársaink özvegyei és árvái sok esetben a családó elhunytá és a közjegyzői jövedelmek megszűnté után valósággal nyomorognak és a környületesség nyújtotta segélyből kell tengődniök; gondolkodóba esem, hogy itt valami nincsen rendjén. E gondolkodás eredménye, hogy a kar sok tagjának gazdasági élete nem elég realis, a jövőnek megalapozása hiányos! Sok esetben menthető ez a balszerencsével, a közjegyzői stallum szerény jövedelmességével, vagy annak rövid ideig való élvezésével,

mégis általánosságban hibásaknak tartom magunkat abban, hogy nem vagyunk elég takarékosak! Ezen változtatni kell! És pedig ha másként nem megy, kényszeráldozatok árán.

Szerény véleményem szerint csak egy mód áll rendelkezésre, hogy a nyugdíjakat a mostaninak többszörösére emeljük és ez az, hogy minden közjegyző és helyettes tagja legyen a nyugdíjintézetnek és jövedelmének számoltató részét tartozzék leadni a nyugdíjintézet céljaira. Ez természetesen csak törvényhozási uton lehetséges. De még nem elég az, hogy minden közjegyző és helyettes járulékaival erősítse az intézményt, egyéb forrásokról is gondoskodni kell, amelyek a nyugdíjalap jövedelmeit növelik. Ilyennek tartom elsősorban az állami hozzájárulást. A közjegyzők tevékenysége oly sok esetben véletli igénybe ellenszolgáltatás nélkül a kincstár anyagi érdekeinek megóvása céljából, hogy ezen munkásság ellenszolgáltatása fejében igazságos dolog az államtól hozzájárulást követelni legalább a közjegyzői nyugdíjintézet megfelelő dotálása alakjában.

A közjegyzők által felhasznált okmánybélyeg azon csekély százaléka, melyet közvetlen beszerzés engedélyezése esetén tőzsdei jutalék címén lehetne megtakarítani, szintén eredményesen gyarapíthatná a nyugdíjintézet jövedelmeit.

Lehetne egyéb jövedelemforrásokat is találni, de nem célok most részletkérdésekkel foglalkozni. Csak felhívni szándékozom a kartársak figyelmét arra, hogy nyugdíjintézményünk megfelelő átalakításáról gondoskodjanak addig is, míg a talán még ez évben összeülő közjegyzői kongresszusnak eziránt a nyugdíjintézet vezetőségének erre leginkább hivatott, leginkább érdekelt fiatalabb tagjai megfelelő javaslatot tehetnek.

Elől tárgyalt mérlegünk, valamint eredményszámlánk kiegészítésül még felemlítem, hogy nyugdíjintézetünk ezidőszárint 82 tagja van, kiknek közel egynegyedrésze megszállott területen lakik. Nyugdíjasaink száma 25, ezek közül 2 visszavonult közjegyző, 23 közjegyzői özvegy. A 25 nyugdíjas közül 3 évi 1200 K 22 évi 1600 K nyugdíjban részesül.

Felhasználom végül ezt az alkalmat arra is, hogy a nyugdíjintézetbe még eddig be nem lépett igen tisztelt kartársaimat felkérjem ezuton is, hogy ezt a közjegyzői érdeket szolgáló és elsősorban kartársaink hátramaradtjait támogató intézményt belépésükkel erősítsék.

Kivánatra alapszabálypéldányt és belépési nyilatkozatot szívesen küldök az érdeklődő kartársaknak.

Dr. Róth Zsigmond

kir. közjegyző, a nyugdíjgyűlet elnöke.

Közjegyzői congressus.

A budapesti kamara egyhangulag elhatározta, hogy közjegyzői congressust hív össze. Ennek előkészítésére bizottságot is küldött ki. A congressus azért kell összehívni, mivel a közjegyzői karnak nincs ma sem egy olyan állandó szerve, amelyk az összes közjegyzők nevében beszélhetne. Fülembé kiabál ez a kérdés: Hol van az egylet? Hisz van országos egyletünk! Hát annak nem tagja minden közjegyző, helyettes és jelölt? Bizony nem! Hát hogyan lehet ez? Ugy, hogy nincs bennünk kari összetartás. Ugy, hogy nem látunk tovább az orrunknál. Ugy, hogy csak a mával törődünk s ugy élünk, mint a tücsök, — az nyáron ciripel, télen éhezik. Mi még élünk, ugy ahogy megvagyunk s ha meghalunk, utolsó szavunk: Az utánunk jövők, tegyék be az ajtót. Özvegyeink, árváink elmehetnek cselednek, vagy koldulni kénytelenek. Eppen most marokl a szivembe egyik kiváló kartársunk szomorú sorsa. Ismerjük be. Saját indolentiánk teszi szükségessé a congressus összehívását. Igérjük meg, hogy mindnyájan ott leszünk. De ez így tovább nem mehet. Minden közjegyzőnek, helyettesnek, jelöltnek kötelessége, hogy az egyletbe belépjen, az egyletnek kötelessége, hogy amint a múltban létrehozta a nyugdíjgyűletet, azt fejlessze ki, — mivel ma az olyan, mint a vérszegény — nyomorék gyerek. Elsorvadt karjaiban nincs erő, — hogyan tudná fölemelni a nyomorból özvegyeinket s árváinkat! Nem hisztem, hogy hiába volna a vészkiáltás, hiába a mult tanulsága, hiába özvegyeinknek és árváinknak az alamizsna utáni ijedt kiáltozása. Azoknak könnyeit most nem tudjuk letörölni. Mozduljunk meg. Így nem tudunk egy kérdésben sem egységesen fellépni. A ministeriumhoz fölirt az egylet, de nem képviseli az összes közjegyzőket. Fölírnak a kamarák, de ugyanazon kérdésben más javaslatot tesz az egyik kamara, mint a másik. Hogy legyen súlya, ereje fölíratainknak? Másik kéresem kartársainkhoz: A mi házunkban találjon otthon a megérés — a béke — a szeretet. Mindnyájan ugyanazon ügykörrel foglalkozunk. Szeretjük munkakörünket. Legyünk szeretettel egymás iránt. Bizalmunkból állítottuk élére a kamaráknak és az egyesületnek a vezetőket. Ezt a bizalmat ne csak mondjuk, hanem teljes erővel támogassuk is őket munkájukban, de támogassuk teljes erővel a congressus előkészítőit és a jövőben még megválasztandó vezetőit is. Önzívni veszi körül a csonka országot. Élet-halál harcot vív benne minden magyar, de még inkább azt vívnak elszakított országrészek magyarjai. Fölharsant a harcba hívó kürt. Nekünk zárt sorban, egyöntetűen kell oda bevonulnunk. Ennek az élet-halál harcnak célja: a megcsontított országunk boldogulása; célja: az integer Magyarország. Nem óhajtok politikálni, elég részem volt benne.

Nem kérek többet belőle, de nem is kell rámutatni arra, hogy mit jelent nekünk az integer Magyarország? Csak azt akarom megmondani, hogy congressusunk a megszállott országrészeket az integer Magyarország elszakíthatatlan országrészeként tekintse, vagyis oly javaslatokkal álljon elő, amelyek a megszállott országrészeken élő testvéreinkre, kartársainkra is vonatkoznak — s a megszállott országrészek boldogulását is előbbre viszik akkor, mikor a megszállás véget ér s föltámad az integer Magyarország. Megrendíthetlen hitem, hogy föltámad.

Mik lehetnek tehát a congressus céljai?

1. A kormány célja, hogy a földbirtokreformot végrehajtsa. Ez végtelenül súlyos föladat. Földbirtok reformot kevesebb termelés veszedelmével keresztül hajszolni nem lehet. Nekünk, hogy megélhessünk többet kell termelni. Ez a reform gazdaságpolitikai része. Eleget cikkeztem a multban róla. Javaslatokat is tettem. Nem óhajtok vele foglalkozni, de nem is tartozik ránk. Csak örülök, hogy amiért cikkeztem, azt némiképp honorálták; beállították ellenőrzőül a gazdasági felügyelőket.

Foglalkoznunk kell azonban a reform jogi részével. A reform végrehajtásában nekünk magyar közjegyzőknek az ország iránti kötelességünk, hogy résztvegyünk, mivel csakis mi biztosíthatjuk a reform végrehajtását. A jogi rész a mai szerkezetében hosszadalmas és complicált, konfúzus, ezt világossá és gyorsabbá kell tenni. Ennek az útját és módját a congressus fogja megjelölni:

2. Holtányvitvánítás,
3. Az örökösödési eljárás,
4. A telekkönyvi eljárás,
5. Vételár felosztás, tömegfelosztás,
6. Cégügyek.

Ezek perenkívüli ügyek, melyek intézése a közjegyző föladata.

7. A csődügyek és kényszerességsek jó része.

Mindezek oly kötelességek, melyeket nekünk el kell végeznünk nem a magunk érdekében, hanem ez országos érdek. Akkor és csak akkor lehet szó a közjegyzői állások szaporításáról. Akkor nagy mérvben lehet és kell közjegyzői állásokat szervezni, de akkor sem egymás hegyire-hátára állítani a közjegyzőségeket, hanem kisebb körzeteket kell csinálni, a néphez kell közelebb vinni a közjegyzőket. Így és csak így segítünk a népen és igazában megteremthetjük a tulajdonjogrendezést s vele megszüntelhetjük a jogbizonytalanságot.

8. Egyöntetűen tiltakozni kell a szerzett jogok megsértése ellen s óvást kell emelni, hogy mindaddig, míg a föntirt reformok keresztül nem vitelnek, a kinevezelt és korrekttül működő közjegyző nyakára másik közjegyzőt ültessek, mivel ezzel nemcsak, hogy az új közjegyző existenciáját nem biztosítják, hanem az illető közjegyző existenciáját is tönkre teszik.

9. Végre a mi legsajátosabb házi ügyünk s egyik leg-szentebb kötelességünk: öfvegeink s árváink szomorú sorsán segítes, nyugdíjgyeületünk kifejlesztése.

Ezeket tartom legfontosabb föladatainknak, a kidolgozás a congressusi előadók kötelessége, a csiszolás a congressus munkája.

Régen fölvettem ezeket a terveket. Igen sok közjegyző jelentette ki csatlakozását. Munkámban megakadályozta az ország pusztulása. Most a szeretett kartársakkal szembeni kötelességemet óhajtom teljesíteni, mikor munkát vállaltam s az előkészítő bizottságban a tagságot elfogadtam. Ha a jó Isten erőt és egészséget ad s kartársaim óhajtják, minden tudomásom s erőmet fölhasználom, hogy a munkában résztvegyek.

*Dr. Lipcsey Péter,
egri kir. közjegyző.*

Igazságügyi törvények és rendeletek.

(1919—1922.)

A lefolyt évek igazságügyi alkotásai, — amelyek ismeretesenél természetesen a forradalmi kormányzatoknak a nemzeti szellemmel ellentétes és a jogrend helyreállítva nyomban érvénytelenné vált rendelkezéseit egyáltalán figyelmen kívül hagyjuk — jórészt csupán a pillanatnyi szükségletek kielégítésének jellegével bírnak és maradó rendszeres, különösen magánjogi jogalkotásról alig lehet szó. Főleg pedig a törvényhozás, amelynek első sorban volna feladata a magánjogi viszonyok rendezése, e téren alig produkált valamit és a nagyszámu jogkérdések szükségessé vált megoldása majdnem kizárólag rendeleti uton történt. A háborus felhatalmazási törvényekben adott rendeletalkotási jogosítvány tárgyi és időbeli korlátai állandóan gátítottak és végül voltaképpen megszűntek. Az 1912: LXIII. t.-c. a magánjogi követeléseknek csak „érvényesítésére”, az 1914: L t.-c. már a magánjogi viszonyoknak „rendezésére” és mindakettő csak „a háboru idejére” és „a viszonyoknak a háboru következtében szükségessé vált szabályozására” adott a kormányának felhatalmazást, azonban az 1920. VI. t. c. meghosszabbította azt a békeszerződés megerősítésétől számított egy évre és a hadviselés érdekeivel egy tekintet alá esőnek mondta ki „az ország belső rendjének és közbiztonságának valamint külső politikájának érdekeit” is. Annak megtiltésére pedig, hogy valóban ezen érdekek tesznie szükségessé, ugy a hogy a törvény megkivánja, a konkrét esetben a rendezést, a bíróságok az állandó gyakorlat szerint nem tekintették magukat hivatottnak és így egyelőre ma a

ministerium rendelete a magánjognak korlátlan és meg nem támadható jogforrása. A kibocsátott rendeletek hosszu sora a magánjogi viszonyok rendezésébe minden téren és annyira lényegesen behatolt, hogy valóban el sem képzelhető miként fog a jogbiztonság megóvásával érvényt szerezetni az 1920. VI. t. c. azon rendelkezésének, mely szerint 1922. évi július hó 26-ik napján vagy legkésőbb három hónap után, a rendeletileg közzéteendő napon, a kivételes hatalom megszűnik és az annak alapján tett intézkedéseket hatályon kívül kell helyezni?

Az igazságügyi jogalkotás terén jelentősebb törvényeket a következőkben sorolhatjuk fel. Az 1920. I. t. c. az alkotmányosság helyreállításán és az állami főhatalom ideiglenes rendezésén kívül, ami az igazságügyi részt illeti, az u. n. népköztársaság és tanácsköztársaság szerveinek néptörvény, rendelet vagy más elnevezés alatt kibocsátott mindennemű rendelkezéseit érvényteleneknek nyilvánítja. Azonban a törvényben foglalt felhatalmazás alapján a népköztársaság számos igazságügyi rendelkezései is (pl. munkaügyi bírásokodás, váltóóvás, közjegyzőségek rendszeresítése, tolmácsi díjak stb.) tényleg hatályban tartáltak.

Az 1920. XXXVI. t.-c.-nek a földbirtok helyesebb megszabását szabályozó, az államot illető elővásárlási és megváltási jogra, a haszonbérletek átvételére, a parcellázásra, a járadéktelekre és a családi otthon védelmére vonatkozó rendelkezései a közérdek szempontjából ugyan, de mindenesetre melyen belevágnak a magántulajdonba és ingatlanjogunknak nagyobb jelentőséggel bíró szabályozása törvénytárunkba 1848 óta nem került. Az ingatlanforgalom szempontjából legjelentősebb a törvény III. fejezete szerint az államot minden mezőgazdasági ingatlan elidegenítése esetében megillető elővásárlási jog, mely tehát helyettesíti az ingatlanok forgalmának korlátozása tárgyában hozott háborus rendeleteket és a legutóbb 1919. október 19-én kibocsátott és ezen törvény életbe léptével (1920. december 7.) hatályon kívül helyezett 5200/1919. M. E. számu (Bpesti Közl. 1919. 164. sz.) rendeletet. A törvény és az életbe léptető 55555/1921. F. M. számu földmiv. és igm. rendelet (Bpesti Közl. 1921. 19. sz.) értelmében a telekkönyvi hatóság az átírás tárgyában csak akkor határozhat, ha az elővásárlási jog az állam vagy annak részére, akinek az a földmivelésügyi miniszter által átengedettett, nem gyakoroltatik. Nincsen azonban telekkönyvi akadály olyan esetben, amikor az államot elővásárlási jog nem illeti, nevezetesen ha az ingatlan község (város) belterületén fekszik, kivéve ha az nem lakóhely, vagy más beépített hely; ha az elidegenítő és szerző fél bizonyos közeli rokonok, házastársak stb.; ha az ingatlan a szerző fél egyéb ingatlanával együtt az 50 kat. holdat meg

nem haladja és egyuttal a szerző fél földműves, hadirokkant, katona, közszolgálati alkalmazott; ha a szerző fél 50 kat. holdnál nem nagyobb olyan ingatlan vásárol vissza, mely az ő vagy családtagjának tulajdona volt stb. Nem lehet továbbá az elővásárlási jogot gyakorolni, ha az elidegenítő jogügyletet a tulajdonjog telekkönyvi bejegyzése előtt a gazdasági albizottságnak tudomásulvétel végett bemutatják és ez a tudomásulvétel jogerősen meg nem tagadja. Minden más esetben a tulajdoni átírás előtt a törvényben és a már említett, valamint a 32000/1921. E. M. számu, a telekkönyvi szabályokat tartalmazó (Bpesti Közl. 1922. 89. sz.) igazságügyminiszteri rendeletben részletesen szabályozott eljárásnak van helye és a jogügylet érvényessége az állam elhatározásától függ. Ugyanezen törvény 77 §-a törvényesíti az ingatlanelidegenítő jogügyletek irásbafoglalását előíró 4420/1918. M. E. számu, már vezető cikkünkben felemlített, valamint a vitézi telekről szóló, örökési jogunkat is módosító és kiegészítő 6650/1920. M. E. számu rendeleteket is.

A büntetőjogi és szervezeti néhány törvénytől eltekintve ezzel végeztünk is a nemzetgyűlés igazságügyi alkotásaival. A sajtólagos közjegyzői gyakorlatot érdeklő pénzügyi törvények u. m. a némely illeték stb. felemeléséről szóló 1920. XXIV., a vagyonátruházási illetékről szóló 1920. XXXIV. és az általános forgalmi adóról szóló 1921. XXXIX. törvényekké közelebbi ismertetésére nem áll hely rendelkezésünkre és azért csupán annyit akarunk felemlíteni, hogy ezen törvények előkészítésében a közjegyzői kar is, képviselve volt és hogy különösen a forgalmi adó tárgyában kibocsátott 130,000/1921. sz. pm. utasítás 80 és 81 §-ai a közjegyzők különleges helyzetének kellő figyelembevételét tanúsítják. Végül közlőnk érdeklő közjegyzői kart különösen a hagyatéki idézések szempontjából a postai díjmentességet megszüntető 1921. XXI. t.-c. is.

Áttérve a rendeleti jogszabályozásra mindenképp a tanácsköztársasági uralom visszaélései teltek sürgősen szükségessé számos igazságügyi rendelkezést. Az 5151/1919. M. E. számu (Bpesti Közl. 1919. 135. sz.) és az azt módosító 463/1920. M. E. számu (Bpest Közl. 1920. 14. sz.) rendeletek az u. n. fehérpénz névértékének $\frac{1}{5}$ -öd részére való leszállításának jogi vonatkozásait szabályozzák és többek között kimondják, hogy az 1919. május 20. után keletkezett tartozások a névérték egyötöd részével teljesíthetők. Az 1262/1920. M. E. számu (Bpesti Közl. 1920. 33. sz.) és 1190/1921. M. E. számu (Bpesti Közl. 1921. 39. sz.) rendeletek szerint az u. n. népköztársaság és tanácsköztársaság szerveinek tényeiből, ügyeleiből stb. származtatott követelések további rendelkezésig az államkincstár ellen nem érvényesíthetők.

A pénzérték megváltozásának figyelembevételével a kormányok egész sorát bocsátották ki azoknak a rendelkezéseknek, amelyek a létrejött jogügyletek hatálytalanságáról vagy módosításáról, az árak és más vagyontárgyak vételárának, haszonbérének vagy bérének felemeléséről rendelkeznek azon esetekre, amikor „a szerződésben megállapított összeg a megváltozott gazdasági viszonyok folytán, tekintettel a használható dolog jövedelmezőségének emelkedésére, a pénz értékében beállott eltolódásra és a megélhetési viszonyok változására is, az eredeti értékeléshez képest aránytalanul kicsiny és a fizetni köteles személyt rendes polgári hasznánál lényegesen magasabb összeghez juttatja” A 4375/1919. M. E. számú (Bpesti Közl. 1919. 105. sz.) és 5170/1919. M. E. számú (Bpesti Közl. 1919. 135. sz.) rendeletek a bornak adás-vétele iránt 1919. március 21. előtt kötött és az áru átadásával még nem teljesített ügyleteket hatálytalanokká nyilvánítják. A 4344/1919. M. E. számú rendelet (Bpesti Közlöny 1919. 105. sz.) az 1920. március 31-ig bezárólag lejáró haszonbérleteket a felek más megállapodása hiányában a lejáráttól számított egy év tartamára meghosszabbította. Az 5440/1920. B. K. 1920. 153. sz.) 2080/1921. (B. K. 1921. 66. sz.) és legutóbb a 6270/1921. (B. K. 1921. 184. sz.) M. E. számú rendeletek megengedték a mezőgazdasági ingatlanok korábban kötött szerződésekben megállapított haszonbérének felemelését és vegyes döntő bíróság által való újabb megállapítását. Ugyanigy rendelkeznek többek között a fakihaszonálási jog ellenérteke és fatermékek ára tekintetében a 3920/1920., 6195/1920. és 999/1921. M. E. számú, a gyógyfürdők stb. vételára és bére tekintetében a 770/1921. és 7483/1921. M. E. számú, a gyógyszerárak haszonbérére tekintetében az 1903/1921. M. E. számú, az ipari és egyéb vállalatok haszonbérére vagy bére tekintetében a 6725/1921. M. E. számú rendeletek stb. A magyar hitelezőknek, különösen a jelzáloghitelintézeteknek nyújtanak védelmet a 8291/1920. és 540/1921. (Bp. Közl. 1920. 223. sz. és 1921. 17. sz.) M. E. számú rendeletek annak kimondásával, hogy a magyar közigazgatás alatt álló területen lakó magyar állampolgárok (v. székhellyel bíró jogi személyek) a megszállott országrészekben lakó személyekkel szemben fennálló (v. megszállott területen fekvő ingatlanra jelzálogilag biztosított) koronaértékű pénzköveteléseik teljesítését további rendelkezésig nem kötelesek elfogadni, akkor sem, ha a tartozás már esedékessé vált.

A törvénykezésre vonatkozó rendeletek közül felemlíthetjük a polgári peres és nem peres eljárás szabályainak módosításáról szóló 3329/1920. M. E. és 14000/1920. I. M. számú (Bpesti Közlöny 1920. 94. és 99. sz.) valamint a háborúban elűntek holtinak nyilvánítását szabályozó 28000/1919. J. M. sz. igazságügyminiszteri rendeletet (Bpesti Közl. 1919. 158. sz.) mely

utóbbi ezen eljárás kontradiktórium jellegét megszünteti és a szóbeli tárgyalást költségkimelési szempontból mellözi. A 3330/1920. M. E. számú (Bp. Közl. 1920. 94. sz.) rendelet szerint a megszállott területen lévő telekkönyvi hatósághoz tartozó, de meg nem szállott területen fekvő ingatlanra vonatkozó telekkönyvi beadványok a legközelebb fekvő magyar telekkönyvi hatósághoz nyújthatók be. A hasonló viszonylatban lévő községekre nézve az 5395/1920. M. E. számú (Bpesti Közl. 1920. 152. sz.) rendelet további rendelkezésig a budapesti kir. törvényszék kivételes cégbíróági illetékességét állapította meg, a 2781/1922. M. E. számú rendelet (Bpesti Közl. 1922. 68. sz.) pedig annak megszüntetésével a rendes bírói hatósággal felruházott kir. törvényszék illetékességét. A kir. közjegyzők, valamint a kir. közjegyzői kamarák hatósági köré nézve a megszállás következtében szükséges ideiglenes változtatásokat a 6520/1921. J. M. számú igm. rend. (Bpesti Közl. 1921. 48. sz.) tartalmazza. Eszerint a megszállott közjegyzői székhelyhez tartozó magyar területek ideiglenesen ahhoz a kir. közjegyzőhöz tartoznak, akinek működési körébe esik az ezen területen a bírói hatóságot gyakoroló kir. járásbíróság. A 33600/1920. és 56500/1921. J. M. számú rendeletek (Bpesti Közl. 1920. 217. sz. és 1921. 270. sz.) a cégbejegyzések közzétételéért fizetendő díjak újabb megállapítását tartalmazzák. A felemelt hatósági tolmácsdíjak a 45600/1920. J. M. számú rendeletben (Bpesti Közl. 1920. 295. sz.) a bírósági végrehajtók díjai a 2782/1922. M. E. sz. rendeletben (Bpesti Közl. 1920. 69. sz.) találhatók. Az ingatlanárveréseknek még a háborus moratóriumokból fennmaradt korlátait tovább tágitja a 800/1922. J. M. számú rendelet (Bp. Közl. 1922. 14. sz.) mely szerint ingatlanra végrehajtási árverés elrendelhető és foganatosítható tartás kielégítésére és tulajdonközösség ezuton való megszüntetésére jogosító ítélet alapján is, továbbá önkéntes árverést végrehajtási árverés joghatályával is lehet tartani. A 10251/1920. M. E. számú rendelet (Bpesti Közlöny 1920. 279. sz.) az értékpapíroknak és okiratoknak bírói megsemmisítésére vonatkozó hirdetményeknek a hivatalos lapba csupán egyszer való beiktatását írja elő. Végül a sajátálagos közjegyzői gyakorlat szempontjából legnagyobb jelentőséggel bír a belügy és igazságügyminiszterek 31300/1921. J. M. számú rendelete (Bpesti Közl. 1921. 134. sz.) az örökösödési eljárásról szóló 1894: XVI. tc. végrehajtási rendeletének (43194/1895. J. M.) módosításáról, melynek közelebbi ismertetése külön cikknek tartatik fenn és ehelyül csupán azt emeljük ki, hogy a leltározásra vonatkozó új szabályok kapcsolatban a vagyonátruházási illeték törvény 40.000/1921. sz. pénzügym. végrehajtási rendelet 44 §-ával módot nyújtanak a kir. közjegyzőnek és pedig azon esetben is ha a leltározást nem ő teljesítette, a feleket a valósággnak

megfelelő hagyatéki és értékbavallásra szorítani és ezzel saját díjának megfelelő megállapítását is érvényesíteni.

A váltókon stb. alapuló jogok érvényesítésére szükséges cselekmények, nevezetesen a fizetés végetli bemutatás és fizetés hiánya miatti óvás törvényben megszabott határidejét a háború és rákövetkező viszonyokra való tekintettel a mindenkori kormányok állandóan 3—3 hónappal meghosszabbították és utólag a multra nézve mindig elengedték. Így legutóbb az 5126/1920. M. E. számú rendelet is (Bpesti Közl. 1920, 145 sz.) az 1920. június 30-ig lejárt váltók stb. tekintetében az óvás felvételét szükségletnek mondta ki, az 1920. június 30. után 1920. szeptember 30-ig lejárt váltók tekintetében pedig az óvás határidejét 1920. október 15-ig meghosszabbította. Ezen rendelet hatályának lejártával azonban, figyelemmel a megjavított postai és közlekedési viszonyokra, további halasztás nem adatott és a most hatályban lévő 8261/1920. M. E. számú rendelet (Bpesti Közl. 1920, 223 sz.) az 1920. szeptember 30-ig bezárólag lejárt váltók tekintetében az óvást ugyan szintén végleg elengedi, de már az 1920. szeptember 30. után lejárt váltók tekintetében az óvást a fizetési visszkérésel fenntartásához megköveteli, azonban azt nem a váltótörvényben megszabott 2 napos határidő alatt, mely a mai viszonyokkal még sem volna összeegyeztethető, hanem legkésőbb a fizetési napra következő tizenötödik köznapon kell teljesíteni. A közbeeső vasár és ünnepnapok tehát az általános szabályok szerint a 15 napos határidőbe be nem számíthatók. Ugyanezen rendelet egyáltalán elengedi az elfogadó és a saját váltó kibocsátója ellen, a vállalkerest fenntartására a váltótörvény szerint szükséges fizetés végett való bemutatást és óvás felvételét a telepített váltóknál is. Ezidő szerint tehát kivéve az 1920. szeptember 30-ig lejárt váltókat, bemutatásra és óvásfelvételre szükség van, annak határideje azonban 15 köznep. Ugyanígy rendelkezik a szerb megszállás alól felszabadult területek tekintetében az 1921. október 31-iken lejárt váltókra nézve a 9166/1921. M. E. számú rendelet (Bpesti Közl. 1921, 245 sz.) is. Összefügg még ezzel a 10990/1921. M. E. számú rendelet (Bpesti Közl. 1921, 291 sz.) mely szerint a váltókon stb. alapuló követeléseknek a háború alatt félbeszakadt elővélése 1922. január 1. napjával újból kezdetét veszi, azonban az elévülés legrövidebb ideje egy év és ennél fogva 1922. dec. 31. előtt nem lejelezhető be. (3121/1922. M. E. számú rendelet (Bpesti Közl. 1922: 78 sz.).

A közjegyzői közreműködés szempontjából tekintettel a közi. törv. 59. §-ára fel kell hívni a figyelmet a népjóléti és munkaügyi ministerium 38302 V. c. 1920. számú rendeletére (Bpesti Közl. 1920, 264 sz.) mely szerint a személyjogi gyógyszerártörvényszaknak a gyógyszerárti berendezés és felszerelés

eladásának leple alatt való eladása az 1876: XIV. t.-c. 131 §-ában ütközik, ami teljes ellentétben áll az eddigi állandó bírói gyakorlattal, mely miután a törvény az átruházást megengedi és fel nem tehető, hogy az ellenérték nélkül történhessenek, az eladásból érvényesített igényeket mindig jogvédelemben részesítette.

A 8761/1920. M. E. számú rendelettel (Bpesti Közl. 1920, 237 sz.) igazságügyi tanács szervezetelt, melynek magánjogi és igazságügyi szervezeti szakosztályaitban való képviselői és közjegyzői karnak is kilátásba helyeztetett, eddigelig azonban a tanács meg nem alakult és működését meg nem kezdette.

Végül csak felemlítjük az ismert igazságügyminiszteri 820/1920. J. M. számú (Bpesti Közl. 1920, 8 sz.) és az 1920. november 1-én annak helyébe lépett 40500/1920. J. M. számú (Bpesti Közl. 1920, 251 sz.) rendeletet a közjegyzői díjpótlékokról, melyeknek a gazdasági viszonyokban azóta beállott jelentékeny változások miatt halaszthatatlanul szükséges új szabályozását a kamarák ez idő szerint, remélhetőleg sikeresen szorgalmazzák.

Dr. Holitscher Szigfrid.

Lényeges változások a magánjogban.

A háború, a forradalmak, a rekonstrukció időszaka a magánjog terén lényeges új szabályokat alkotott, bár ez a korszak nem a kodifikáció, nem a rendszeres jogalkotás időszaka. Azok a tényezők, melyekből jogszabályaink eredtek, az ugynevezett belső jogforrások, továbbá azon formák melyekben a jogot alkotó akarat kifejezésre jutott, az ugynevezett külső jogforrások, e korszakban rendkívüliek, idegenszerűek, ami ezer éves alkotmányunk belénk idegződött hagyományaival és szellemével merőben ellentétesek. Máskor is voltak háborúk, máskor is voltak forradalmi alakulások, azonban azok lefolyásaikban és eredményeikben a legutolsó háború előre nem sejtethet kereteivel, e háború ember, pénz és anyaggyeivel, területi méreteivel, az azt követő idők tömegmozdulásaival, ezen tömegmozgalmak nem tömeguralommal szerveződtek, hanem csoport-zsarnoksággá züllyt célközösség nélküli társadalmi konstrukcióival össze nem hasonlíthatók. Máskor háborúk és tömegmozdulások fejlődést is jelentettek, most azt tapasztaltuk, hogy az egyetemes emberi eszme szempontjából is csak átalakulás történt, mely a tulajdonképeni fejlődés irányonlan kívül esik.

Ily körülmények között a kimeríthetetlen változatu életviszonyok az irányadó szabályok széles hézagait sorakoztatták

fel és nem egyszer teljesen utmutatás nélkül maradtunk. Az élet pillanatról-pillanatra dob fel jogi szabályozást igénylő tényeket s a zürzavarban nem egyetemes szempontok, hanem csoport és osztályérdekerek az elintézés rugói. A legkardinálisabb magánjogi szabályok nagy tömegét törvények helyett rendeletek létesítik és az irányító szabályok mélyeséges, sűrű hézagai kitöltésének rendkívüli munkája a bíróságra hárul. Hála a magyar bíróság páratlan jogérzékének, önfeledőzásának és nemzeti érzésének, e hézagok kitöltésénél az egyes jogi elbírálást igénylő tények megítélésénél, mondhatni kivétel nélkül, a dolgok természetébe merülve, az élet alapjára állva, a méltányosság, a tisztesség szempontjaitól irányítva járt el.

Ugy érezzük ma már, mintha végre a konszolidáció felé haladnánk, bár végleges konszolidációt csakis területi integritással, ezer éves határaink visszaállításával tudunk elképzelni. Mintha már a tudományos munkásság is a maga mellözheleten nagy értékét ismét a köz szolgálatába állítaná. A számláhatatlan új viszonylatban kibontakozó élet azonban arra kényszerít, hogy ne a történeti iskolák skolasztikus dialektikáján nyargalásunk, hanem hogy a magyar nemzetállam érdekében a gyakorlati célok ismeretét, a jogszabályok célját kutatva haladjunk az eredményes társas működés célját szolgáló társadalmi eszmény: a helyes jog felé. És ez uton haladva, mintha már kicsillanna az egymásra találó és egy irányt vevő új dogmatika és gyakorlat szintézisének gyakorlatibb, exaktabb, egyetemesebb és nemzetibb volta.

Reátérve tárgynuk közvetlen céljára, az új törvények, rendeletek és a bírói gyakorlat megállapításainak hatalmas tömegéből kiemeljük azokat, amelyek magánjogi szempontból bennünket közvetlenül érdekelnek, egyben ezen új anyagot magánjogunk többé-kevésbé elfogadott beosztási elvének megfelelő rendszerben és a korlátozott tér folytán a lehetőséghez tömören, a gyakorlat céljára, az alábbiak szerint csoportosítjuk.

Jogforrások.

Az 1912. LXIII. t.-c. az 1914. L. t.-c. és az 1920. VI. t.-c. mint a háboru esetre szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvények, a békeszerződés megerősítését követő év végéig, átmenetileg ezen időn túl is szóló időtartammal a miniszterium feljogosítja mindazon magánjogi viszonyok rendezésére, melyeket a háboru és az ezzel összefüggő rendkívüli állapotok szűkségessé tesznek.

Az 1920. I. t.-c. értelmében a nemzeti tanácsok és azok szerveinek, továbbá az 1918. novembertől 1919. március 21-ig fennállott népköztársaság törvényei és rendeletei érvénytelenek ugyan, azonban a miniszterium ellenkező intézkedései az al-

kotmánnyal és törvénnyel nem ellenkező szabályok ideiglenes alkalmazásban maradnak.

Az 1919. március 21-től augusztus 7-ig tartott tanácsköztársaság szerveinek minden néven nevezendő szabályai az 1920. I. t.-c. 9 §-a értelmében érvénytelenek.

A tanácskormány bukása után alakult kormányok rendeletei az 1920. évi I. t.-c. 10. §-a értelmében érvényeseknek ismertettek el, a ministerium azonban feljogosított ezen rendeletek hatályon kívül helyezésére, vagy módosítására is.

Ma a törvényhozó hatalmat a souveren nemzetgyűlés gyakorolja, a kormányzó az alkotott törvényt esetleg egyszeri visszaküldési jog gyakorlása mellett kihirdetni köteles. A törvény mellett rendkívüli tég hatáskörben lényeges magánjogi jogforrás a ministeri rendelet.

I. Személyjog.

Jogi személy ingatlan szerzési képessége. Az u. n. holtkezi törvények a Curia 63 sz. T. Ü. H. értelmében elavulván, nincsenek hatályban. Azonban az 1895. XLIII. t.-c. 9. §-a hatályban lévén, a törvényesen elismert vallásfelekezeteknek ingatlan vagyonszerzési képessége imaház, oktatás, nevelés és jótékonyosság céljára szolgáló ingatlanok, továbbá temetők szerzésére van korlátozva. A földbirtok helyesebb megosztását szabályozó 1920. XXXVI. t.-c. 88. §-a értelmében kivétel nélkül bármely jogiszemély mezőgazdasági művelés allett álló ingatlant csak az Országos Földbirtok rendező Bíróság (amely ezentul O. F. B. jelzünk) hozzájárulásával szerzhethet, vagy vehet bérbé, kivéve a közérdekű kisajátítás esetét, vagy ha a vevő vagy haszonbérő a Magyar Földhitelintézetek O: Sz., vagy az Országos Közp. Hit.-szöv. tagja.

Szerzetes. Az ünnepélyes szegénységi fogadalom tett szerzetes szerzőkeptelessége a rendből való kizárással vagy kilépéssel magábevétel nem szűnik meg, hanem pusztán a szerzetesrend eltörlése, vagy pápai engedély folytán. (Curia 5626—1918.)

II. Családjog.

Eljegyzés szegés. A Ház. törv. 3. §-ától függetlenül az eljegyzést szegő jegyesfél, aki jegyesét kereső foglalkozásával való felhagyásra bírta rá, felelős az ebből eredő kárért. Kártérítést ítél a Curia a menasszonnyak az eljegyzés szegéséből eredő kedélybántalomért, mint erkölcsi kárért, mert az jövőendő házasságkötését megmehezíti. (Szladits, pótlék 27. Mjogi dtár XIII. 81.)

Testvér örökbefogadása. Az újabb elmélet szerint testvér örökbefogadhatósága természetes emberi érzéseinkkel, erkölcsi nézeteinkkel, az újabb törvénykönyv tervezetekkel ellentétben

nem állván, sem pedig jogi zavart vagy hátrányos gyakorlati következményt nem idéz elő, miért is a jogfejlődés helyes irányúlv lenne tekintendő azon méltányos jogelv, hogy testvér testvért örökbefogadhat. (Mjogi szemle II. 3. szám 164. Staud.)

Örökbefogadási szerződés felbontása. Ha az örökbefogadó, vagy az örökbefogadott az örökbefogadással járó kötelességeit szándékos magaviseletével oly súlyosan megsértette, hogy emiatt az örökbefogadás fenntartása a sértett félre nézve elvisehelatlenné vált, az örökbefogadási szerződés felbontható. (Pestvid. tszék 2431—1920.)

Közszerzemény. A házasság tartama alatt szerzett vagyon mellett a közszerzemény vélelme harcol és az ilyen, a házasság tartama alatt szerzett vagyon a házastársak között természetben osztandó fel. Ezen a szabályn nem változtat az a tény, hogy a vagyon valamelyik házastárs elidegenített külön vagyonának vételárából szereztett, mert az ily módon szerzett vagyon a házastársak közös szerzeménye és a házastárs javára a közszerzeményből csupán az az érték térítendő meg, amelyért a külön vagyon elidegenített. Az életközösséget megszüntető házastársak közös szerzeményének megállapítása szempontjából az a vagyoni állapot az irányadó, mely a különválás időpontjában létezett. (Curia P. I. 3307—1920.)

Addig, míg bírói határozattal, vagy a felek által kötött érvényes jogügylettel a pertárgyának közszerzeményi minősége és a feleket abból megillető részesedés mennyisége megállapítva nincs, a feleket a közös szerzeményt tevő pertárgyra nézve közös jog illeti meg. Ha a kezelés módjára nézve megállapodni nem tudnak, azt méltányos érdeküknek megfelelően a bíróság állapítja meg. (Curia P. III. 4138—1920.)

Vita közös háztartásban. A közös háztartásban élő közeli rokonok között teljesített kölcsönös figyelmességek és oly természetű szolgáltatások, mint amilyen a betegápolás is, az ellenkező kikötés nélkül ingyenesen teljesítettnek tekintendők. (Curia P. III. 3543—1920.)

III. Dologjog.

Az 1920. XXXVI. t.-c., részben az azt megelőző miniseri rendeletek a korlátozott tulajdonjog eddigi intézményeit megszüntették a családi birtok, a haditelek és a vitési telek intézményeivel.

A családi birtok. (1920. XXXVI. t.-c.) Egyszerű családi birtok. A földbirtok rendező törvény alapján az állam egyeseknek állandó családi tűzhely biztosítására ingatlant juttathat. Ingatlant családi birtokká nyilvánítható: a tulajdonos kérelmére az O. F. B. hozzájárulásával, továbbá hivatalból az O. F. B. által, amidőn az állam egyeseknek kedvezményesen juttat ingatlant. A családi birtok nem lehet nagyobb, mint egy népes

családnak eltartására elegendő, jövedelmének háromszorosát nyújtó földnél. A családi birtok ezen jellege a telekkönyvben feltüntetendő. A családi birtokhoz a következő korlátozások fűződnek: 1. cs. b. csak az O. F. B. hozzájárulásával idegeníthető el, adható bérbe, terhelhető meg (a köztartozások és bizonyos államilag megszabott feltételű törlesztések kölcsönök biztosítására bejegyzendő jelzálogjogokat kivéve.) 2. végrehajtást, a törvényben megállapított kivételekkel, családi birtoknak sem állagára, sem hasznélvezetére nem lehet vezetni. 3. örökhagyó csak annyiban intézkedhetik halálesete családi birtokról, hogy lemenők között osztályt tehet, hogy házastársa özvegyi ellátását szabályozhatja, hogy lemenők, házastárs és szülők nem léteben a törvényes öröklésre hivatott rokonok egyikét nevezheti örökösévé.

Osztthatlan családi birtok. Amennyiben a cs. b. tulajdonosa annak létesítésekor vagy átvételekor végrendelet alkalmán azt osztthatlan családi birtokká nyilvánította az O. F. B. hozzájárulásával, ami a telekkönyvben szintén feltüntetendő, az öröklés esetében mint osztatlan egész száll át az örököse. A tulajdonos végrendeletben kijelölheti lemenők közül azt, aki az átvételre jogosult, lemenő hiányában más is kijelölhető. Ily kijelölés hiányában az, mint osztatlan egész az elsőszülöttség rendjében örökhagyó fiu-ivadékára, ennek hiányában leányivadékára száll. Ha lemenő nincs, a cs. b. a törvényes öröklés rendje szerint száll át, de mindenkor csak egy örököse; ugyanazon fokbeli több rokon közül a férfi a nőt megelőzi, az idősebb az ifjabbat. Az örökös tartozik kielégíteni megváltható pénzbeli járadékkal kötelecszere jogosult örökösársait törvényes osztályrészőkre és a tululó házastársat törvényes örökre nézve. A kielégítéskor alapul a forgalmi értéknél alacsonyabb hozadéki érték vendő. A fundus instructus az osztthatlanná nyilvánításakor kiegyenlítés kötelezettsége nélkül az átvévő örökös osztályrészébe utalható. Ha az átvévő az ingatlant 15 éven belül, engedéllyel, az osztálykori értéken túli értékkel elidegenítené, amidőn a mellőzött örökösársaknak elővásárlási joguk van, a többletet az örökösársakkal megosztani kötelesek.

Haditelek. (1820—1917. I. M. E. rend. 1920. XXXVI. t.-c. 77. §.) Bárki által hadirokkantnak, hadiárvánának, hadözvegynek az Orsz. Hadigond. Hiv. jóváhagyásával juttatott ingatlant: haditelek, melynek ily minősége telekkönyvileg is bejegyzendő. Lényegében ugyanazon korlátozások állanak fenn, mint az egyszerű családi birtokra. Örökössé nevezhető azonban a házasságon kívüli született gyermek is, továbbá a leszármazó, szülő és házastárs nem léteben oly nem rokon is, aki az ő gondozásával, vagy támogatásával erre magát érdemessé tette. Bizonyos esetekben a haditelek visszaváltható a netán adót

ellenérték és beruházások visszatérítése ellenében. A korlátozások bizonyos időmúltán megszüntethetők.

Vitési telek. (6650—1920 M. E. 1920. XXXVI. 77. §.) Az államfő, vagy ennek megerősítésével bárki vitési telket adományozhat a magyar állam védelmében kiűnt fedhellen honfiak részére. A tulajdonos saját ingatlanát vitési telekké rendelheti a maga, vagy leszármazója javára az államfő megerősítésével. Közszolgálatok teljesítésének esküvel megerősítendő kötelezettsége fűződik hozzá, mely tekintetében az adománylevel az iránytadó. A vitési telek fölött a felügyeletet a vitési szék gyakorolja. Különleges jogi minősége telekkönyvileg bejegyzendő. Elidegeníteni, megterhelni, bérbe adni nem lehet. Végrehajtás reá nem vezethető. Vitési szék hozzájárulásával kivételesen terhelhető csak meg. Oszthatlan egészben száll át oly jogutódra, aki az átvételre alkalmas, vagyis a vitési telekkel kapcsolatos közszolgálatok teljesítésére képes és erkölcsileg megbízható. Végrendelet hiányában az elsőszülöttség rendjében száll a fiu ivadékra. Ennek hiányában örökösül nevezhető a nőleszármazó férje, vagy vőlegénye is, ez esetben ennek fiuivadéka örökül tovább. Kötelezhető az ily férfiú, hogy saját családnéve mellett neje családnevét is viselje. Örökgyógytörzse a vitési telket és felszerelését nem terhelik. Hazatérés, vagy megszakadás esetén az államra száll. A tulajdonos életében is átszáll a legközelebbi várományosra, ha a tulajdonos a telekkel kapcsolatos közszolgálatokat nem kellően teljesíti, vagy arra képtelenné válik, ha közbecsülésre méltatlanná válik, ha gondozását elhanyagolja, ha kellő időben családot nem alapít, vagy ha a fiasított nőleszármazóval kötött házasságát a bíróság a férj hibájából felbontja. Az özvegy, vagy tartásra jogosultak csak annyiban részesedhetnek a telek jövedelmében, amennyiben a telek rendeltetése hátrányt nem szenved.

Elidegenítési és terhelési tilalom. (1920. XXXIV. 87 §.) Az állam vagy altruista pénztérítet javára bármikor kötött meg egyezés alapján bármely ingatlan tulajdonosa ellen be lehet jegyezni a telekkönyvbe az elidegenítési és terhelési tilalmat, esetleg terhelési határt.

Elidegenítési és terhelési tilalom törlése. Elidegenítési és terhelési tilalom a telekkönyvi tulajdonos egyoldalú kérelmére és a feljegyzés által jogaikra nézve biztosított bekegyezése nélkül perenkívül még a tilalmat kikötő korábbi tulajdonos bekegyezésével sem törölhető. (Mj. tára III. 68.) Ezen saját gyakorlatomból felmerült döntés tényállása az, hogy férj a feleségének ajándékozott ingatlant azzal, hogy: „örökösei érdekében örökösli joguk biztosítása végett az elidegenítési és terhelési tilalom feljegyeztessék.” Az örökösök közül senki sem vett részt a szerződés megkötésében. Utóbb szerződő felek

között az ajándékozási szerződés akként módosított, hogy a férj hozzájárult az elidegenítési és terhelési tilalom törléséhez. Végző fokon a Curia fenti határozatot hozta, szerződő felek egyik gyermekének a telekkönyvi hatóság törlést elrendelő végzése ellen benyújtott felfolyamodására.

Állami megváltási jog. (1920. XXXVI. IV. feje.) A törvény előmozdítani kívánja az ingatlanszerzést oly érdemes személyek részére, akik földművelésre képesek és hajlandók, de önhibájukon kívül földhöz nem juthattak. Az állam bármely módon, esetleg megváltás útján, bíróság megállapítandó megváltási áron a tulajdonos akarata ellenére is megszerezhet bármely ingatlant. Ezen megváltási joga az államnak öt évre szól. A törvény részletesen megjelöli, mely ingatlanok válthatók meg fenti célra. A megváltás megengedhetősége felől az O. F. B. dönt. A megváltási eljárás megindítása a telekkönyvben feljegyzendő. Az O. F. B. által jóvá nem hagyott egyezség hiányában a megváltási árat vegyes bíróság állapítja meg.

Közös gazdálkodás nélkül a közeli rokon által közeli rokon, mint a gazdaság feje részére folytatott gazdálkodásból és munkálkodásból jogcím nem származtatható a tulajdonszerzésre. (Curia P. I. 2933—1920.)

Elbirtoklás. Oszályos testvérek és ezek leszármazói között elbirtoklásnak helye nincs. (Bpesti tábla P. 713—1920. sz.)

Telekkönyvi bekebelezésre szolgáló okirat tanuja nő is lehet. (4420—1918. M. E.)

Telekkönyvi térkép közhitelessége. Ha a telekkönyvi térkép helyes, de a betét a terület nagyobbnak tünteti fel, a valóságnak meg nem felelő területi többletet vevő nem szerzi meg (Más kérdés a szavatoltság a termértékért). Ha ellenben a telekkönyvi térkép hibás, nagyobb részlet tüntet fel, mint amit az eladó valóságban birtokol, s a térképnek megfelelő területi termérték is, úgy erre a telekkönyvi közhitelesség kiterjed, s ha attól, akit a telekkönyvben tévesen nagyobb részlet tulajdonosául jegyeztek be, harmadik jóhiszemű személy jogot szerez, ez utóbbi a jogot az egész, a telekkönyv szerinti többet ingatlanra is megszerzi. (Curia 92—1919.)

Tulajdonközösség megszüntetése. Ha közös tulajdonban lévő ingatlant, így házat is, a tulajdonostársak egymásközötti tényleg és véglegesen is megosztották, egyik tulajdonostárs nem követelheti, hogy a tkvi. tulajdonközösséget a természetben már végbement osztálytól elérő testi elkülönítéssel, vagy árverés útján szüntessék meg. (Mjogi dtár XI. 202. XIII. 80.)

Az ingatlan tulajdonközösségének megszüntetése iránti kereset a tkvi. hatóságnál adandó be, mely a perfeljegyzésről gondoskodik. (1912 LIV. 12 §.)

Tulajdonos és haszonélvező. A tulajdonos és haszonélvező közli jogviszonyban a haszonélvezet tárgyát tevő ingatlanon levő tőketartozás a tulajdonost, míg annak kamatai a haszonélvezőt terheli. Ellenben a törlesztés kölcsönnel jelzőleg terhel ingatlan tulajdonosa köteles a tőketörlesztő részeket megfizetni. (Mjtára I. 7.)

Törvényes zálogjog illeti meg járadék telek alakítása esetében a járadékélvezőt az évi járadékok tekintetében. (L.lent.)

Zálogjog bejegyzése külföldi értékek. Jelzálogjog telekkönyvi bejegyzésének külföldi értékek (valutában) kifejezett pénzkövetelés erejéig helye van. (Curia jogegys. tan. 23 p. d.)

Járadéktelek. Mezőgazdasági ingatlan, családi ház, illetve háztelk tulajdonát akként is átélhet ruházni, az O. F. B. hozzájárulásával, vagy e nélkül is, ha az állam, vagy altruista pénztárat a járadékélvező, hogy a vevő, mint járadéktelek, irásba foglalt szerződéssel, a vételár, vagy egy része helyett az eladó és jogutódai, mint járadékélvezők javára az ingatlant terhelő, készpénzben, vagy készpénzben és természetben meghatározott évi járadék fizetésére kötelezi magát. Az évi járadék tkvi bejegyzéssel telki teherre válik. A járadéktelek személyesen csak azért a járadékért felelős, mely az ő tulajdonjogának idejében vált esedékessé. A járadéktelek felévi felmondásra a járadékot megválthatja. A megváltás joga 32 évre kizárható. A megváltási ár előre is megállapítható, ennek hiányában a megváltási ár az évi járadék husszorosa. A járadékélvezőt megváltási jog csak a törvényben megjelölt esetekben, külön kikötés mellett, illeti meg. Ha az állam a járadékélvező, megterhelés, átruházás, megsztás és haszonbérbeadás az O. F. B. hozzájárulásához van kötve; hasonló kötelezők más járadékélvező által az alapszerződésben kikötöthök. (1920. XXXVI. VII. fej.)

III. Kötelmi jog.

Okirati kényszer. Ingatlan elidegenítő jogügylet érvényességi kelléke annak irásba foglalása és mindkét fél által aláírásával, vagy kézjeggyel történt ellátása, ami az előszerződésre is áll. Kivétel bizonyos feltételektől függően az 1918. október 15. előtti jogügyletekre nézve áll fenn. (4420—1918. M. E.)

Okirat tantával. A telekkönyvi rendelet 62. §-ának végbekezdése szerint a telekkönyvi bejegyzést kiegészítő s ekként a dolog természete szerint tartósságra rendelt okiratnak tantával irtnak kell lennie. (Curia 3250—1920.) Természetesen annál inkább áll ez az alapokrifa.

Ellentétes szóbeli megállapodás. Az írásbeli szerződéssel egyidejűleg létrejött ellentétes szóbeli megállapodás hatályosnak el nem fogadható. (Curia 930—1921.)

Ágyassági viszony. A közfelfogás szerint a jó erkölcsökbe ütköző ágyassági viszony fenntartásának céljából kötött, tehát erkölcsstelen célzatu szerződés alapján teljesített szolgáltatás visszakövetelésére irányuló kereset csakis annyiban részesül bírói jogvédelemben, amennyiben az egyik fél által a másik fél részére teljesített szolgáltatás megtartásával a másik fél jogtalanul gazdagodnék. (Curia 206 1921.)

Végrendeleti alak szükséges az oszthatlan családi bírok alapításához. (Lásd fentebb.)

Kötelelem teljesítése. Nagyszámu ministeri rendelet a korábban kötött szerződésekben megállapított teljesítés összegének, illetőleg mennyiségének vegyes döntő bíróság által való újabb megállapítását engedélyezte, így különösen kitermelési, szállítási, bérelti, haszonbéri, stb. szerződéseknel. Ezen rendelkezések közös indoka az, hogy „a szerződésben megállapított összeg a változott gazdasági viszonyok folytán, különös tekintettel a hasznót hajtó dolog jövődelmezőségének emelkedésére, a pénz értékében beállott eltolódásra és a megélhetési viszonyok változására is, az eredeti értékeléshez képest aránytalanul kicsiny és a fizetni köteles személyt rendes polgári haszonnál lényegesen magasabb összeghez juttatja.” (Min. ind.)

A gazdasági viszonyoknak a háboru okozta gyökeres megváltozása indokolta teszi a nem pénzbeli szolgáltatásra kötelezett félnek kötelezettsége teljesítése alól a szerződés felbontásával történő felmentését akkor, ha a gazdasági viszonyoknak soha nem sejtett nagy átalakulása folytán a teljesítésre kényszerítés az ő gazdasági romlását idézné elő annak folytán, hogy az őt terhelő szolgáltatás tárgyának (különösen áru, ingatlan) és a másik felet (vevőt) terhelő szolgáltatás tárgyának (a pénznek) értékében a valutaromlás okából bekövetkezett nagy eltolódás megzavarta a szemben álló szolgáltatások értékének a szerződéskötésekor feltételezett egyensúlyát. Míg az egyoldalú pénztartozás hitelezője nem hivatkozhatik arra, hogy a pénznek értéke ma már nem az, mint volt akkor, midőn a tartozás létrejött, sőt nem hivatkozhatik erre akkor sem, midőn az adós késedelembe esvén, nyilvánvaló, hogy az adósnak vélke is közrehatótt abban, hogy ő (a pénzhitelző) ily lefokozott értékű ellenszolgáltatást kap, addig a kétoldalú szerződés oly pénzhitelzője, aki nem pénzbeli szolgáltatásra van kötelezve, mentesül a szolgáltatás alól, ha a pénz értékében időközben akkora eltolódás állott be, hogy ő nem kapná meg azt, amire józanul és jogszerint számíthatott. (M. jogiszemle II 10 szám. Dr. Turys.)

Az árváltozásokkal kapcsolatosan kialakult rendkívüli változatos bírói gyakorlatból leszűrt és iránytadó elvként elfogadhatjuk azon kialakultnak tekinthető jogszabályt, mely szerint: „a kötelezettség változatlan teljesítése gazdaságilag lehetetlen-

nek tekintendő, ha a köteleim fennállása alatt az árak változása oly rohamos és rendkívüli volt, hogy azt a felek a legnagyobb gondossággal sem láthatták előre s hogy annak következtében az eredeti feltételek mellett való teljesítés az egyik felet a rendes polgári hasznát többszörösen meghaladó vagyoni előnyhöz juttatná, a másik felet viszont az anyagi romlás útjára vezetné." (Szűcs K. Mjogi szemle III. évf. II. 95 old.)

Bel- és külföldi pénznekem átszámítási árfolyamára nézve döntő nap nem a lejárat, hanem a tényleges fizetés napja és a késedelem következményeit nem lehet csak a késedelmi kamatok megítélésében megállapítani. (Schuszt. Mjogi sz. III. 1.)

Ajándék. Az ajándék visszavonására irányuló jog az örökösökre csak úgy száll át, ha ajándékozó e szándékát határozottan kijelentette, vagy a visszavonási jog gyakorlását a megajándékozott lehetetlenné tette. (Mjogi dtár. XIII. 70). Együtt ajándékozó házastársak közül egyikük ellen irányuló halálalanság miatt a másik élhet a visszavonás jogával. (Mjogi dtár IX. 10.) Az egyedül ajándékozó házasság is, ha a bántalom az ajándékozó házastárs ellen irányul, élhet a visszavonás jogával. (Mjogi dtár VII. 213.) A gyermek és házastársának adott ajándék egészében is visszavonható, hacsak egyik is halállan. (Mjogi dtár XII. 60., XIII. 65.) A megajándékozott ingyenes jogutóda is közvetlenül felelős az ajándékozó hitelezőjének és rosszszem esetében neki kell bizonyítani az ajándékozó egyenes adós fizetőképességét. (Curia 1414/1914.)

Televkönyvön kívüli tulajdonos, mint eladó. Szerződéses lekötés alapján ingatlanság tulajdonának szolgáltatására az is kötelezhető, aki maga az ingatlanság tulajdonosaként a televkönyvben nem szerepel, még pedig akkor is, ha a szerződéskötés idejében más ellen a tulajdon megítélése iránt pert nem is folytat, csakhogy abban az esetben, ha ő a tulajdonául be nem jegyzett, de általa eladott ingatlant saját hibájából szolgáltatni nem tudja, vele szemben a szerződés nem teljesítésének a jogkövetkezménye áll be. (Curia 4330/1920 sz.)

Tovább eladás. Ha a vevő a megvett ingatlant tovább eladja és birtokából kibocsátja, az eladó a vételár hátralék bírói letétele helyezését követelheti, bárha még nem tett eleget tehermentesítési kötelezettségének. (Bpesti tábla 1018 1920.)

Ingatlanra vonatkozó adásvételi szerződés s illetve előszerződés is csak egy érvényes, ha az írásba van foglalva. (4420/1918 M. E.) Bekebelezési engedély kiadására lehet perelni tanukkal nem előttelezett, de írásbeli szerződés alapján is. Bekebelezésre alkalmas az okirat akkor is, ha nők az ügyleti tanuk. A szerződés csak egy érvényes, ha az áru és vételáron kívül a birtokbalépés, a vételár fizetésének módozatai, az ingatlant terhelő haszonbérlet, szolgalmok, jelzálogok, mint

lényeges körülmények tekintetében határozott megállapodás történt.

Ingatlanra vonatkozó elidegenítési ügylet hatálytalansága nem tekinthető elidegenítési ügyletnek, miért is ahhoz, a jogügyletnek írásba foglalása nem szükséges. (Curia 812/1921.) Tehát ezen határozat az okirati kényszer szabálya alól kivétel statál.

Tulajdonjog bejegyzése. A telekvönyvi hatóság a tulajdonjogot csak akkor jegyzi be, ha a telekvönyvből kétségen kívül meglehet állapítani, vagy a telekvönyvi kérvény, vagy mellékletei igazolják, hogy 1. állami elővásárlási jognak nincs helye; 2. ha az elővásárlási jog az O. F. B. hozzájárulásával tiltott lemondás miatt nem gyakorolható, 3. ha a jogügylet a közigazgatási bizottság gazdasági albizottsága, vagy felelőbezés esetén az O. F. B. jogerősen tudomásul vette, illetve azt jogerősen tudomásul vették kell tekinteni; 4. ha a bejegyzés akadályát az O. F. B. határozata elhárította. (32000/1921 I. M. Hiv. lap. 89/1922.)

Államot illető elővásárlási jog. Az államot minden mezőgazdasági ingatlan elidegenítésében elővásárlási jog illeti meg. (1920. XXXVI. t.-c.) mely elővásárlási jog, tkvi bejegyzés nélkül is, még a szerződéses elővásárlásra jogosult szemben is hatályos. Nincs helye elővásárlási jognak:

1. ha az ingatlan a község belterületén fekszik,
2. ha a felek egyike altruista pénzintézet,
3. ha a felek egyenes ágon rokonok, vagy oldalrokonok unokatestvérig bezárólag, vagy házastársak, vagy ha egyik tulajdonostárs, vagy ennek házastársa szerzi meg a másik tulajdonostárs hányadát,
4. ha a megszerzett ingatlan a szerzőfél egyéb mezőgazdasági ingallanával együtt az 50 kat. holdat meg nem haladja és szerzőfél földszerzésre nézve előjogos személy (földműves, gazdaszt, közszolgálati alkalmazott, hadirokkant, hivatásos katona, vagy ezek házastársa, özvegye, árvája, hadiözvegy, vagy hadiárva,) vagy ha az ingatlan előbb az ő vagy fentli 3 pontbeli hozzátartozójának tulajdona volt,
5. hatóságilag jóváhagyott ingatlan eldarabolás során történő elidegenítésnél,
6. kisajátításra jogosult fél által, a kisajátítás céljára történő szerzésnél.

Rendszerint községi jegyző, bíró és egy erre jogosított képviselőtestületi tag által aláírt községi bizonyítványt, vagy anyakönyvi kivonatol, illetve családi értesítőt csatolnak a telekvönyvi kérvényhez fentli 1. 3. és 4. pontban foglaltak igazolására, hacsak az 1. pont alatti a telekvönyvből ki nem tűnik.

A telekvönyvi hatóság, amikor az elővásárlási jog gyakorlásának helye lehet, amit az O. F. B. hozzájárulásával a

Földmiv. min. gyakorol, a tulajdonjog bejegyzése iránti kérvény beérkezésétől a Földmiv. ministert értesíti az e célra csatolandó szerződés másolatával. Ha 30 nap alatt a minister nem nyilatkozik, úgy kell tekinteni, hogy az elővételi joggal élni nem kíván. Bemutatható azonban az elidegenítési ügylet a tkvi kérvény benyújtása előtt a közig. bizotts. gazd. albizottságának, ha ez a szerződés tudomásul vételét meg nem tagadja, az elővásárlási jog többé erre a szerződésre nézve nem gyakorolható. A tkvi hatóság a hozzá intézett tulajdonjog bekebelezése iránti kérvényben is kérhető arra, hogy a gazdasági albizottsághoz tegye át a jogügylet tudomásul vétele végett a szerződés egy e célra csatolt másolatát. Ez esetben a földmiv. min. nem értesítendő. A gazd. albiz. határozata ellen 15 napon belül az O. F. B.-hez felebbezésnek van helye.

Visszavásárlási jog. A visszavásárlás létrejött, ha az arra jogosult eladó a vevőhöz intézett nyilatkozatában kijelenti, hogy visszavásárlási jogával élni szándékozik. A visszavásárlóra rótt köteleességek teljesítése a visszavásárlási jog gyakorlásának nem előfeltétele. A visszavásárlási jog másokra át nem ruházható, sem mások útján nem érvényesíthető. A visszavásárlási jog gyakorlása folytán előálló jogok és köteleességek nincsenek személyhez kötve. Visszavásárlásra jogosultak egyikének elhalálása magát a visszavásárlási jogot meg nem szünteti, hanem azt az életben maradó jogosultak egészben gyakorolhatják. (Curia 1543 1919.)

Az ingatlan opció kellei ugyanazok, mint az ingatlan adásvételi szerződésnél.

Parcellázás, ingatlan feldarabolás esetén a tervezet a gazdasági felügyelőségnek be kell jelenteni. Az O. F. B. ellenőrzé. A vételi szerződés érvényéhez feltétlenül szükséges az ingatlan fekvési helyének és a vevő állandó lakhelyének községi előljárássága (polgármestere) által történt láttaozása. A vevők érdekében oltalmi szabályokat rendel a törvény. Így egyetemleges kötelezettség vevők részéről, váltók vétele fölük, tilos. Birtokbaadás csak természetben kijelölt részletekre és rendezett tkvi állapot mellett megengedett.

Haszonbérlet. Ingatlanoknak jogi személyek részéről eszközöndő haszonbérbevétele tekintetében ugyanazon korlátozások állanak fenn, mint ezek ingatlan szerzésére nézve. (Lásd I. Személyjog.)

Mezőgazdasági földbirtok haszonbérbeadására nézve kötött szerződés 30 nap alatt az ingatlan fekvése szerint illetékes gazdasági albizottságnak tudomásul vétel végett bejelentendő. Ha 30 nap alatt a gazd. albiz. nem nyilatkozott, tudomásul vételnek tekintendő. A tudomásulvétel bizonyos esetekben meg nem tagadható, (pl. ha hivatásos gazda a bérlő.) Felebbezés az O. F. B.-hoz. A tudomásulvétel utóbbi által csak akkor

tagadható meg, ha az állam a haszonbérleti szerződést átveszi. Az állam által átvett haszonbéri szerződés engedély nélkül is bejegyezhető.

Hadihaszonbérlet hadirokkant, hadiözveg, hadiárva részére alapítva az Orsz. Hadig. Hiv. jóváhagyásával tkvben bejegyezhető oly hatállyal, hogy végrehajtás és csődeljárás során történt eladás esetében is érintetlenül marad, ha t. i. elsőhelyi rangsorral van bejegyezve, vagy ha az árverési vételéről a megelőző teherfeladás kikerülnek.

Leltár mellett való átadás kikötése esetében a bérlménynek jogi átadása csak a leltári állapot megállapításával áll be.

Meghitelezés az újabb forgalmi élet intézménye, melynél a vevő mint meghitelező, az eladó mint meghitelezett és a bank mint a fizetendő vételár készmentartására és folyósítására vállalkozó megbízott szerepelnek az ügyletkötés alanyaként. Az ügylet tárgya az eladót megillető vételárnak egy harmadik — a bank — közbenjöttével leendő kifizetése. Célja az ügyletnek az, hogy az eladó az áruszállítás megkezdése előtt biztosítsa, hogy a vételárát, a maga részéről történt teljesítés befejeztekor, rendszerint fuvarlevél felmutatása ellenében, a banktól minden akadály nélkül felveheti. Valóságos meghitelezés az, amidőn a meghitelező — a vevő — a banknak adott fizetési megbízást nem vonhatja vissza. A megbízási jogviszonytól eltérően szabályozandó sui generis jogintézménynek tekintendő, melyre vonatkozóan a bírói gyakorlat végleges irányt nem foglalt még el.

Akkreditálás idegen pénznemben. Az a belföldi bank, mely idegen pénznemről szóló akkreditálási megbízást kapott és a megbízótól átvett belföldi pénzt a külföldi bankhoz átutalja külföldi pénznemben való kifizetés végett, nem felel — az akkreditálásnak az ő hibáján kívül eső okból történt meghiúsulása esetén — azért az árfolyam különbözetért, mely a megbízás vétele és visszavonása közti időben a hazai és külföldi pénznem közti támadt. (Curia 2177 1921.)

A baleset folytán megítélt járadékot a sérült személyen kívül eső körülményeknek, jelesen a gazdasági viszonyoknak időközben beállott változása alapján sem felelmeni, sem leszállítani nem lehet. (Curia jogegys. tan. 24. sz. polg. döntv.)

Uzsora. Egymagában a szolgáltatás és ellenszolgáltatás között mutatkozó nagyobb mérvű aránytalanság a kereskedő részéről kötött hitelügylet tekintetében az uszoraszerűség megállapítására alapul nem szolgálhat. (1883. XXV. t. c. 1. §. Hit. jog. tára III. 84. Curia 2131 1921.)

Árverésről értesítés. Sem törvényben, sem kereskedelmi szokáson alapuló oly jogszabály nincs, mely az eladót az árú elárvereztetése esetén (K. T. 351., 347. §.) arra kötelezné, hogy

á vevő az árverésről előzetesen értesítse. (Hit. jog. tára III. 56. Curia 1414/1919. sz.)

Árverés közhírtétele. A K. T. 347. § értelmében kir. közjegyző által tartandó árverésnek falragaszokon való hirdetése, rendkívüli körülmények fennforgása esetén, szabályszerű. (Hit. jog. tára III. 45. Curia 482/1920.)

V. Örökségi jog.

Lemondás öröklési szerződésben. Öröklési szerződésben foglalt lemondás folytán a lemondó fél az örökhatyónak nemcsak halálesetre szóló intézkedése, hanem élők közti ingyenes vagyonátruházása alapján sem tarthat meg semmiféle oly vagyontárgyat, amely különben az ingyenes vagyonátruházás hiányában az örökhatyónak hagyatékához tartoznék. Az a fél, akinek javára a lemondás történt, az örökhatyó halála után az örökhatyónak a lemondó féllel, vagy erre való tekintettel annak házastársával között minden olyan ingyenes jogügylettel, amely az ő öröklési jogát meghiúsítaná, megtámadhatja és pedig tekintet nélkül arra, hogy a lemondó fél tényleg megkapta-e azt az öröksézt, amelynek fejében lemondott. Ha a megajándékozott lemondó fél az örökhatyó tartásban részesítette, ezen az alapon az ajándékozási ügylet visszterhes természetét csak úgy vitathatja, hogy az örökhatyó tartása az ő saját vagyonának és a lemondó félre ajándék címén átruházott vagyonnak az átruházás idején volt értékét is felemészlette, ilyképen tehát az ügylet visszterhessé válik. A lemondás folytán jogosított félnek az örökhatyó ellen elkövetett hállálansága az ő javára tett lemondással szemben csak abban az esetben jöhet figyelembe, ha öröklési jogi érdemtelenségnek minősül, amely miatt az öröklésből kiesnék s egyáltalán nem örökölhetne, a kiesés folytán tehát a lemondás is tárgyatlaná válva, hatályát vesztené. (Curia 2147/1921.)

Ági vagyon. Az oldalági vagyon nemcsak akkor ági vagyon, ha törvényes öröklés során háruult, hanem akkor is, ha az oldalrokon a vagyont végintézkedéssel hagyta az örökhatyóra, vagy néki ajándékozta, feltéve, hogy az örökhatyó jogelődje: az oldalrokonra, közös törzselődről, ugyanakkora vagyonérték háruult. (Mjgi dtár XI. 204. XII. 167.)

Ági eredetű ingatlanok eladása és más ingatlanok megszerzése esetében ági értéknek, akár meghaladja az elért vételárat az ujjonnan szerzett ingatlan vételára, akár nem, az eladott ingatlan helyébe lépő vételár tekintendő. (Curia 1921/1292.) Ezen curiai döntés az állandó bírói gyakorlatnak felel meg.

Özvegy érdemtelensége. A végintézkedés utján kapott haszonélvezet is érdemtelenség jogcímén megtámadható. Kereseti joggal bírnak az örökhatyó összes leszármazói. (Mjgi dtár. XIII. 70.) A férj által neje részére ennek élete fogytáig

rendelt haszonélvezeti jog nem állhat fenn olyan körülmények között, aminők között a nőnek tartási igénye nem állhatna fenn. (Curia 185/1919.)

Özvegyi jog korlátozására jogosult ivadéknak az örököse ezen korlátozásra már kereseti joggal nem bír. (Mjdtár. XII. 127.)

Az özvegyi jognak a magánjog általános szabályai szerint meghatározott legkisebb értékét, vagyis a lakást és a szükséges tartást végrendelettel egyoldalulag maga a férj sem korlátozhatja, sem ajándékozással nem csorbíthatja. (Mjtára II. 39. Curia 2868/1920.)

Az 1840. évi VIII. t.-c. hatálya alá tartozó örökhatyó második nejenek özvegyi joga a férj ősi javaiban és az előbbi házasság alatti szerzeményében, ha az első házasságból gyermekek maradtak, az özvegy saját gyermekével szemben is egy gyermek rész haszonélvezetéből áll, tekintet nélkül arra, hogy ennek a gyermekrésznek jövedelme az özvegy illő tartására elegendő-e. (Mjgotára I. 104. Curia 412/1919.)

Ha az örökhatyó végrendeletében nem kötötte ki, hogy a kötelesrészt meghaladó juttatás csak abban az esetben illesse leszármazóit, ha végrendeletének az özvegyi jogra vonatkozó, a köteles részt sértő rendelkezését elfogadják, a leszármazók nincsenek elzárva attól, hogy köteles részüknak az özvegyi jogtól való mentesítését szorgalmazhassák. A második feleséget az 1840 VIII. t.-c. 18 §-a alapján megillető özvegyi jog törvényes mértéke nem az illő tartás, hanem az egy gyermek rész. Az állandóan követelt bírói gyakorlat szerint a lakás abban a házban, melyben férjével együtt lakott, a második nő is megilleti az egy gyermek részre való tekintet nélkül, vagyis a házból és belsősegből nemcsak egy gyermekrész jár neki, ha az nem elég, hanem annyi, amennyire szüksége van, eseeleg tehát az egész és ezenfelül egyébből a gyermekrész. (Curia 1102/1920.)

Kötelesrésze betudás. Gyermekek és házastársának együttesen kiadott vagyonérték a gyermek osztályrészébe egészében tudandó be. (Mjdtár XIII. 50.)

Örökbefogadás és köteles rész. Az id. törv. szab. 7. és 8. §-a értelmében köteles részre jogosultak léteben a vagyon fele ezeket illeti, s ez a felelész sem élők közötti, sem halálesetre szóló rendelkezéssel nem csorbítható. A köteles részre jogosultaknak a törvény és törvényes gyakorlat által védett ezt a jogát örökbefogadás által sem lehet sérteni, s ha bár az örökbefogadott gyermekek öröklési jogai a törvényes gyermekek öröklési jogaival egyébként egyenlő is, törvényes gyermekekkel illető köteles rész arányának meghatározásánál az örökbefogadott gyermekek számításán kívül hagyandók (Curia 708/1921.)

Az örökbefogadott gyermek örökrészenek megállapításánál a törvényes leszármazók által előrekapott értékek számításba vételét jogosan követelheti, mégis a dolog természetéből következik, hogy az örökbefogadott ezt a jogát sikerrel csak abban az esetben érvényesítheti, ha az előre kapott érték átruházására vonatkozó jogügylet az örökbefogadás időpontja után jött létre. (Curia 3737 1920.)

Hitelező érvényesítheti-e adósának köteles részét? Az a hitelező, aki követelését a köteles részre jogosult adóstól egyéb módon be nem hajthatja, követelésének a kielégítése végett az adós részéről nem igényelt köteles részt nem érvényesítheti; s ezzel kapcsolatban tehát meg sem lámadhatja az adós köteles részét sértő végrendeletet, vagy ajándékozást azon az alapon, mert a köteles részre jogosult az örökös-látsakkal, illetve a megajándékozottakkal a hitelező megkárosítása végett összejártszott, vagy mert a végrendeleti intézkedéssel, illetve az ajándékozási ügylettel az adóst szinleg azért mellőzték, hogy a hitelező elől a kielégítési alapot elvonják. (Curia 17 sz. polg. jogegys. döntv.)

Családi birtok, haditelek, vitézi telekre vonatkozó speciális öröklési szabályokat lásd fentebb.

Írásbeli végrendelet szóbelileg minősítve. Írásba foglalt végrendelet csak abban az esetben fogadható el az 1876. XVI. t. c. 19 §-a alapján szóbeli végrendeletnek, ha a végrendelező kifejezést ad annak az akaratának, hogy amennyiben írásba foglalt végrendelete, mint ilyen meg nem állna, nyilatkozatai szóbeli végrendeletnek tekintessenek. (Curia 2650 1921.)

Végrendelező azonossága. Az 1876. XVI. t. c. 3. §-a nem szabja meg, hogy a végrendeleti tanuk az örökgyógyt személyesen ismerjék és vele előzően beszéltek legyen, hanem csupán azt kívánja meg, hogy a tanuk képességgel birjanak annak bizonyítására, hogy az örökgyógy személyében család, vagy lévedés nem történt, vagyis elég ha az örökgyógyt annyira ismerik, hogy személyazonossága iránt kétségben ne legyenek. (Curia 4612 1921.)

Végrendelet záradéka. A törvény a végrendelet érvényességi kellekét nem írja elő, hogy az alakítások betartása külön záradékban tanusíttassék, hanem elegendő, hogy ezek betartása magából a végrendeleti okirat szövegéből kiténjék. Érvényes tehát az együttesen jelen volt kello számu tanu által aláirt az a végrendelet is, melynek szövegében a tanuk által bizonyítandó tények benn foglaltatnak, feltéve, hogy a végrendeletnek ezt a részét a tanuk az aláírásakor ismerjék. Az utóbbi körülményt igazolja, hogy a tanuk, a végrendeletet záradék nélkül ugyan, de „előttünk” „jelenlétünkben” hozzáadással, tanuvoltuk jelzésével írták alá. (Szladits. Pótlék 29. Mjogi diár. XI. 62. XII. 47.)

Közös végrendelet. Ha a házastársak közös végrendeletben nincs olyan intézkedés, amelyből meg lehetne állapítani, hogy mindegyik házastárs csak azért rendelkezett úgy, ahogyan rendelkezett, mert viszont a másik házastárs is úgy rendelkezett, ahogyan azt a közös végrendelet tartalmazza, akkor a túlélő házastárs a saját vagyoni illetősége fölött a közös végrendelettel eltérőleg szabadon rendelkezhetik. (Curia 2229 1921.)

Késedelmes hagyomány fizetés. Ha a készpénz hagyomány kifizetésével terhelt örökös a hagyatéki vagyon felett való rendelkezésben zárlat alkalmazása által korlátozva és ennek folytán a hagyomány kifizetésében akadályozva van, a korlátozás időtartamára a hagyomány összeg késedelmi kamatait csak abban a mérvben és arányban köteles megtéríteni, amely arányban van a hagyomány összege és annak kamata az összhagyatéki vagyon értékéhez és jövedelméhez addig az időpontig, amig az örökös a hagyatékat korlátlán élvezetéhez jut. (Curia 1778 1919.)

Szóbeli végrendelet érvényéhez nem feltétlenül szükséges, hogy az örökgyógy szóval kinyilatkoztatott végakarata után jelentsé ki azt, hogy nyilatkozatát szóbeli végrendeletnek kívánja tekinteni, hanem elegendő, ha akaratának nyilvánításából és az azzal összefüggő kijelentéseiből megállapítható, hogy szóbeli végrendeletet kíván tenni, s a szóval tett végrendelezést szóbeli végrendeletnek tekintette. (Curia 1280 1921.)

Végrendelet kellekei. Végrendeletet abból az okból, mert az nem közönséges írással, hanem technikailag gépirás utján állítottatott elő, az 1876. XVI. t. c. 11. §-a alapján érvénytelennek nyilvánítani nem lehet. Az 1876. XVI. t. c.-nek egyik szakasza sem tartalmaz kifejezetten olyan rendelkezést, mely a gépirásos végrendeletet érvénytelennek nyilvánítaná.

Az örökgyógy kézjegyével ellátott végrendelet alaki érvényessége szempontjából közömbös, hogy a végrendeletben meg van-e jelölve az az ok, **miért nem írta alá örökgyógy önkezüleg** a végrendeletet, közömbös továbbá, hogy azt, aki a végrendelező nevét az okiratra írta, a névaláírásra s a végrendeleti tanukat ebben a minőségben való **közreműködésre maga a végrendelező hívta-e fel**, vagy más.

Ha a végrendelet szövegének és záradékának egymástól **eltérő kelete** van, a záradék kelete veendő irányadónak.

A törvény avégből, hogy a tanuk a végrendelet tartalmát megismerjék, az érthető felolvasáson kívül egyebet nem kíván meg. Az a körülmény, hogy a végrendeleti **tanuk egyszeri hallás után nem tudják megmondani**, hogy az egyes örökösöknek mi és mennyi jutott, a végrendelet érvényessége szempontjából közömbös. (Curia 3236 1920.)

Kiváltságos végrendelet. Az 1876. XIV. t. c. 32 §-a alá eső kiváltságos végrendelet nemcsak akkor érvényes, ha ház-

lartás és leszármazó egyenes örökösök javára együttesen, hanem akkor is, ha **akár** a házastárs, **akár** a leszármazó egyenes örökösök javára külön tételtel végintézkedés.

A 7. §-ban meghatározott és tanuvalomásokkal nem pótolható az az érvényességi kellék azonban, mely szerint írásbeli magánvégrendeletnek nemcsak a végrendelezés időpontjának, hanem helyének kitétele is szükséges, ezen kiváltságos alakban tett végrendeletekre nézve is fenn áll. (Mjtára I. 106. Curia 166/1920.)

Közjegyző felelőse végredelet felvételénél. Ha a közvégredelet felvételénél a kir. közjegyző helyett eljáró közjegyző helyettes a főnöke alkalmazásában levő személyt alkalmazott tanuként s emiatt a közvégredelet érvénytelenített; a kir. közjegyző saját személyében kártérítéssel tartozik. (Curia P. I. 4185 1912 Mjtára 159.)

Dr. Kepes János
székesfehérvári kir. közjegyző.

Az örökösödési eljárás új végrehajtási rendeletének egyes hiányai.

Mult év június havában, amikor az örökösödési eljárásról szóló 1894. évi XVI. tc. végrehajtása tárgyában 43194/1895. I. M. sz. alatt kiadott rendeletet módosító 31300 1921 I. M. sz. bel- és igazságügyminiszteri rendelet a Budapesti Közlöny 134. számában megjelent, abban a reményben, hogy a Kir. Közjegyzők Közlönye rövidesen megjelenik, a rendeletnek különösen a kir. közjegyzőket érdeklő rendelkezéseit összefoglaló cikk keretében kívántam egyrészt azt a célt szolgálni, hogy a rendeletben lefeleltetl ujtításoknak olyan csoportosítását adjam, mely azok áttekinthetőségét és ezzel a rendelet elsajátítása és annak alkalmazása tekintetében a kir. közjegyzők munkáját megkönnyíti, másrészt pedig a rendelet hibáira kívántam rámutatni.

Ma már az akkor megirt cikkemnek a rendelet ismertetésére vonatkozó része az idő múlása folytán elvesztette aktualitását, mert hiszen idestova egy esztendeje lesz, hogy alkalmazásban van.

Nem vesztette el azonban aktualitását cikkemnek az a része, amely a rendeletnek hiányaira vonatkozik, melyek a gyakorlatban a rendelet alkalmazását nehezítik.

Az alábbiakban röviden rámutatni kívánok azokra a nehézségekre, melyek a rendelet ujtításainak gyakorlati alkalmazásakor felmerülnek, hogy egyfelől a nehézségek áthidalása körül sikerüljön, — mint általában az egész közjegyzői ügy-

kedés terén, ugy ezen a téren is kívánatos egyöntetű gyakorlatot megvalósítani, — másfelől pedig, hogy ott ahol a rendelet hiányából eredő bajokon másként nem segíthetünk, módjukban álljon az arra illetékes tényezőknek azok mikénti orvoslására gondoskodni, illetve eziránt a szükséges lépéseket megtenni.

A budapesti kir. közjegyzői kamara folyó évi rendes közgyűlésen elhatározta, hogy egy országos kir. közjegyzői congressus összehívását előkészíti, s ezen határozatáról a társkamarákat értesítve, felkérte azokat, hogy a congressus előkészítő-bizottságába tagokat küldjenek ki. Cél szerűnek tartanám, ha ez az előkészítő bizottság, mely a congressus tárgysorozatába bizonyára az örökösödési eljárás terén kívánatos reformok megvitatását is kültüzi, az alábbi kérdések megvitatásának szükségét is megfontolás tárgyává tenné.

A szóbanforgó rendelet kibocsátását az tette szükségessé, hogy a vagyonátruházási illetékről szóló 1920. évi XXXIV. tc. az örökösödési eljárásnak addig irányadó szabályait több tekintetben érintette.

Habár ezek szerint főként a kincstár érdekeinek szemmel tartása hozta létre a legtöbb ujtítást, mindamellett azoknak a gyakorlatban egyöntetű alkalmazása nemcsak a kincstárnak, hanem a jogkereső közönségnek és egyuttal a kir. közjegyzőknek is érdeke.

Az új rendelet (31300/1921.) 3 §-a értelmében hivatalos másolatban megküldendő a kir. járásbírótság által, a székhelyére nézve illetékes állampénztárnak (Budapesten a közp. díj és illetékkiszabási hivatalnak) minden *kihirdetett végrendelet*, ugyszintén a szóbeli végrendelet tanuinak kihallgatásáról felvett jegyzőkönyv.

Habár a kir. közjegyző által kihirdetés végett bemutatott végrendeletnek hivatalból hitelesített másolatát a régi rendelet (43104/1895 I. M.) 32 §-a értelmében a járásbírótság tartozik elkészíteni; mégis az egyöntetű gyakorlat létesítése céljából helyesnek mutatkozik, hogy a kir. közjegyző, aki a végrendelet bemutatásával egyidejűleg annak legalább egy példányban elkészített hiteles másolatát eddig is bemutatta, ezentul az illetékkiszabás céljára szolgáló hiteles másolatot is elkészíti, melynek díját és költségeit természet szerűleg szintén felszámíthatja és kérheti, hogy annak megfizetésére a bíróság az érdekelteket végrehajtás terhével kötelezze.

A leltározásra vonatkozó szabályok tekintetében tartalmazza az új rendelet a legtöbb és leglényegesebb ujtítást.

Mindenek előtt kötelezőleg írja elő a rendelethez 6. szám alatt mellékelt minta szerinti „Hagyatéki kimutatás (Leltár)” című nyomlatvány használatát.

De éppen ez a nyomtatvány az, amely miatt a gyakorlatban a legtöbb panasz merült fel.

Általánosságban hibája a nyomtatványnak, hogy a rovatok oly kicsinyek, hogy azokba olvasható betűkkel szöveget írni lehetetlen. Különösen áll ez az I. rész I. csoportjának (Ingatlanok) rovataira. (Péld. a dűlő feltüntetésére szolgáló rovat.)

A község nevének feltüntetésére, melynek betétében, vagy telekjegyzőkönyvében a hagyatékhöz tartozó ingatlan fel van véve, — rovat nincs. A teleknyvi betét és helyrajzi szám feltüntetésére egy és ugyanaz a rovat szolgál. Hogy azután ennek következtében különösen a vidéki leltárak ezen rovatai mennyire zavarosak és hogy mily nehéz azok adatait a teleknyvi kivonatok adataival azonosítani és hogy ez mennyi időt és türelmet igényel, e tekintetben főként a vidéki kir. közjegyzők tudnának keserves tapasztalataikról beszámolni. Célzerűbb volna tehát, ha a kimutatás 3. oldalán a község és a teleknyvi betét szám feltüntetésére is külön-külön rovat volna és a lap gazdaságosabb kihasználása és szélesebb rovatok nyérése végett a rovatok nem a lap hosszában, hanem a lap széltében vonulnának. Habár ezzel a sorok száma kevesbednék, ez azonban nem okozna nehézséget, mert ha esetleg az összes hagyatéki ingatlanok feltüntetésére a sorok elegendők nem volnának a rendelet értelmében ugyanazon rovatokat tartalmazó külön ívet kell a leltárhoz csatolni és a nyomtatvány megfelelő rovataiban csak az összegezés eredményét szabad feltüntetni.

A kimutatás 3. csoportjánál (értékpirok) az értékelés ellenőrzésének megkönnyítése céljából helyes volna a papírok értékének kiszámításánál alapul vett egyenkénti érték (árfolyam) feltüntetésére is egy rovatot közzébeiktatni.

Az 5—10. csoportoknál a „sorszám” rovata után a darab számok feltüntetésére szintén célszerűnek mutatkoznék egy rovat közzébeszúrni és ezen csoportok kettős oszlopából inkább egy oszlopot elhagyni, mert hiszen amugy is a legtrikább esetben elegendő a nyomtatvány az illető csoportba tartozó tárgyak felsorolására, s ennek folytán a leltárhoz rendszerint külön melléklet csatolandó.

A legtöbb nehézséget azonban a hagyatéki kimutatás (leltár) III. részének, a hagyatéki felosztására vonatkozó résznek kitöltése és mikénti aláírása okozza.

E részben a gyakorlat a legkevésbé egyöntetű.

Az új rendelet 22. §-a általában a kir. közjegyző kötelességévé teszi, hogy mindazokban az esetekben, amikor az egész hagyatéokra nézve átadó végzés hozható, a hagyatéki kimutatás (leltár)-nak a hagyatéki felosztására vonatkozó részét kitöltse, aláírja és a tárgyaláson résztvevő örökösökkel és hagyományosokkal is aláírassa.

Mit jelent ez a gyakorlatban? Azt, hogy a megjelenteket a tárgyalás befejezése után vagy meg kell még vártni, amíg a kimutatásnak a hagyatéki felosztására vonatkozó része is elkészül, vagy pedig esetleg ezen rész aláírása végett őket egy új halárnapra kellene megidézni. Ez azonban különösen vidéken, ugyszólván lehetetlen, mert a mai nagy fuvarberek és a magas vasuti tarifa mellett a közjegyző székhelyétől távol lakó érdekelteket ezen költségöblettel terhelné nem méltányos.

Nézetem szerint azonban erre nincs is szükség és abból, ha kir. közjegyző által tárgyaló hagyatéki ügyekben a kimutatás III. részét a tárgyaláson résztvevők alá nem írják, sem reájuk, sem a kincstárra semmiféle joghátrány nem is származik.

Hiszzen a régi rendelkezések e részben hatályában maradt 79. §-a megengedi, hogy ha a közjegyző célszerűbbnek látja, a kimutatás elkészítését akkorra halaszthatja, midőn a gyámhatósági jóváhagyás már megtörtént: — Sőt az új rendelet 22. §-ának azon rendelkezéséből, mely a kimutatás III. részének kitöltését és aláírását csak azokban az ügyekben írja elő kötelezőleg, melyekben az egész hagyatéokra nézve hagyatéki átadó végzés hozható, — önként következik, hogy mindazokban az ügyekben, amelyekben az osztályos egyezés gyámhatóságilag jóváhagyandó, — a kimutatás III. része a jóváhagyás előtt ki sem tölthető, mert az ily osztályos egyezés csak a gyámhatósági jóváhagyás után válik olyanná, melynek alapján átadó végzés hozható. (1894. XVI. tc. 72., 73. §-ai.)

Nem volna semmi értelme annak, hogy a gyámhatóság az iratok jóváhagyás után nem közvetlenül a bírósághoz, hanem a közjegyzőhöz tartoznék visszaküldeni pusztán a kimutatás III. részének kitöltése és aláírása végett. Mert eltekintve attól, hogy az iratok ide-oda küldözgetése csak az eljárás befejezését kesseletné és fölösleges postaköltség többletét is okozna, de amelletts célszerűtlen is lenne, mert nincs semmiféle kényszerítő rendszabály arra, hogy az érdekeltek pusztán a kimutatás aláírására szóló idézésnek eleget tegyenek.

A kir. közjegyző tehát az előtte tárgyalt hagyatéki ügyekben a kimutatás III. részének kitöltése és aláírása alól minden esetben felmentendő volna, tehát még abban az esetben is, ha csak egy örökös van, vagy ha az érdekeltek között oly egyezés jött létre, melynek alapján az egész hagyatéokra nézve átadó végzés hozható.

A kimutatás III. részét ugyanis, — tekintettel ama bizonyos clausulára, mely szerint az aláírók kijelentik, hogy azt a legjobb tudomásuk szerint és abban a tudatban állították ki, hogy az örökgyógyó után más hagyatéki nem maradt, illetve más hagyatékról tudomásuk nincs, — csak ott van értelme kötelezőleg aláírni, ahol az örökösök örökösödési eljárás nélkül veszik birtokukba a hagyatékot és ezt illetékiszabás vé-

gett bejelentik, — vagy pedig ha örökösödési bizonyítvány kiadását kéri.

Míg ellenben ha kir. közjegyző tárgyalja a hagyatékot, annak, hogy a tárgyaláson résztvevő érdekelték, a kir. közjegyzőnek az új rendelet 20. §-a alapján az 1920. évi XXXIV. tc. 61. §-ának (adócsalás) következményeire való figyelmeztetését magában foglaló tárgyalási jegyzőkönyvet aláírják, — legalább is olyan hatálya van, mint aminő hatály fűződik a kimutatás fent idézett clausulájának aláírásához. Énnélfogva az utóbbinak aláírása felesleges is, mert hiszen a tárgyalási jegyzőkönyv amugy is magában foglalja a hagyatéki vagyon állagának feltüntetését és a hagyaték mikénti felosztását.

Ezekben kívántam röviden reámutatni a 31300/1921. I. M. sz. rendeletnek egyrészt a gyakorlatban keresztülvihetetlen ujtásaira, másrészt annak mielőbbi orvoslást igénylő hibáira abban a reményben, hogy a budapesti kir. közjegyzői kamara az e téren kívánatos módosítások keresztülviteléhez szükséges kezdeményező lépések megtételénél a társ kamarák és az összehívandó orsz. kir. közjegyzői congressus részéről is az illetékes kormányhatóságok előtt támogatást fog találni.

Dr. Barcs Ernő,

*bpesti kir. közjegyzőhelyettes,
a bpesti kir. közj. kamara s. titkára.*

Közlemények.

Kir. közjegyzői kamara.

I. Budapesti kir. közjegyzői kamara.

Elnök: Dr. Charmant Oszkár.

Kamarai tagok: Dr. Holitscher Szigfrid (alelnök), Dr. Janits Imre, Dr. Lehotzky Antal, Dr. Nádosy Gábor (titkár), Dr. Ronay Károly, Dr. Róth Zsigmond.

A kamarához tartozik 60 közjegyzőség.

II. Debreczeni kir. közjegyzői kamara.

Elnök: Dr. Galánffy János.

Kamarai tagok: Zrumezcky Béla (alelnök), Dr. Elbel Tibor (titkár), Dr. Kovács Elek, Dr. Tóth Endre, Dr. Padrah Sándor, Dr. Orley Dénes.

A kamarához tartozik 34 közjegyzőség.

III. Pécsi kir. közjegyzői kamara.

Elnök: Dr. Madarász István.

Kamarai tagok: Dr. Bárdi György (alelnök), Dr. Angyal Béla, Dr. Kasza Sándor, Dr. Kollár Győző, Dr. Nemes József, Dr. Rusa Ernő (titkár).

A kamarához tartozik 27 közjegyzőség.

IV. Szegedi kir. közjegyzői kamara.

Elnök: Dr. Jedlicska Béla.

Kamarai tagok: Dr. Demkó Pál (titkár), Dr. Heinrich István, Dr. Mattiasich Dezső, Dr. Sirchich György.

A kamarához tartozik 16 közjegyzőség.

V. Szombathelyi kir. közjegyzői hivatal.

Elnök: Dr. Poltyondy Béla.

Kamarai tagok: Dr. Bárdi Ferenc, Dr. Dóczy Kálmán, Dr. Svastits Zoltán, Schrammel Imre, Dr. Isóó Viktor (egy állás nincs betöltve).

A kamarához tartozik 21 közjegyzőség.

Uj közjegyzői állások rendszeresítése. Az 1919—1921. években ujonnan rendszeresítettek Szatmárnémetiben 2-ik Zirczen uj, Veszprémben 2-ik, Debreczenben 3-ik, Cegléden 2-ik, Hódmezővásárhelyen 2-ik, Törökszentmiklóson uj, Jászberényben 2-ik, Letenyén uj, Budapesten II. kerületben a Széna térre, VII. kerületben a Baross térre, vagy Thököly ut vonalára, VIII. kerületben a kerületnek a köruton kívül eső részében, a Baross utca vonalára és IX. kerületben a Ferenc körutra, illetőleg e kerületnek a köruton kívül eső részére korlátozott székhellyel négy uj, vagyis 22—25-ik, Ráczkevény uj, Kaposvárott 2-ik, Csurgón, Hajdunánáson, Csomán, Debreczen és Pétervároson uj közjegyzői állások. Ellenben meg lett szüntetve az abádszalóki közjegyzői állás.

Az 1918. év végén a közjegyzőségek száma 329 volt, azóta szervezetett 20 uj és meg lett szüntetve egy, meglévő állás, ami tehát 348 állást eredményezne. A Csonkamagyarországon lévő közjegyzőségek száma azonban ma tényleg 158, elszakadt tehát 190 közjegyzőség.

Ujonnan rendszeresített kir. közjegyzői állások. A Budapesti Közlöny 1922. május 17-iki számában a következő ujonnan rendszeresített kir. közjegyzői állások tettek közzé. A pécsi közjegyzői kamarához tartozó közjegyzőség Pécsvárad székhellyel, a pécsvárad kir. járásbírság területére, 1922. május 1- joghatállyal; a budapesti kir. közjegyzői kamarához tartozó közjegyzőség Rétság székhellyel a rétsági kir. járásbírság területére, 1922. június 1. hatállyal; a debreczeni kir. közjegyzői kamarához tartozó közjegyzőség Tiszalök székhellyel a tiszalöki kir. járásbírság területére, 1922. június 1. hatállyal; a debreczeni kir. közjegyzői kamarához tartozó közjegyzőség az abádszalóki kir. járásbírság területére, 1922. június 1. hatállyal; végül a kalocsai kir. járásbírság területére Kalocsa székhellyel második kir. közjegyzői állás, 1922. május 1. hatállyal, mely közjegyzőség a budapesti kir. közjegyzői kamarához fog tartozni. (4479/1922. I. M. sz. rendelet.)

Év	Közjegyzők száma	Házastársi jogdíjzöltek	Egy közjegyzőre		Kötelez-venyek	Egy közjegyzőre		Vég-rendelések	Egy közjegyzőre		Értek lettek	Egy közjegyzőre		Hagyatékai megbízások	Egy közjegyzőre	
			Adas-veteli szerződések	Adas-veteli szerződések		rendelések	lettek		megbízások	lettek						
1912	17	619	36	672	40	1505	89	780	46	389	23	2231	131			
1913	17	567	33	506	30	1155	68	910	53	300	18	1884	111			
1920	21	682	32	643	30	1305	62	861	41	375	19	3311	158			
1921	25	594	24	548	22	1098	44	839	33	233	9	2933	118			

Budapesti kamara-vidék.	
1912	28
1913	30
1920	31
1921	35

Statisztika. A budapesti kir. közjegyzői kamara alatti ügyforgalmi adatait igazolták a közjegyzői munkaközeleknél nemcsak a működő közjegyzők számához viszonyított, hanem abszolút visszacsatolást is a haboru előli időkhoz képest. Nyilvánvaló tehát, hogy a hatáskör kiterjesztése nélkül a közjegyzői állások szaporításának nem lehet helye.

B u d a p e s t

A magyarországi kir. közjegyzők országos nyugdíjintézte f. évi április 8-án tartotta évi rendes közgyűlését, melyen az egyéb irányú elfoglaltsága miatt visszavonult *Dr. Róth Zsigmond* kir. közjegyző helyébe egyhangulag *Dr. Janits Imre* budapesti kir. közjegyző választott meg, aki programjában magáévá tette a lelépelt elnök azon tervét, hogy a nyugdíjintézet egészen új alapokra helyeztessék, s annak terheiben minden közjegyző és helyettes teherbíró képességéhez képest, jövedelmének számottevő részével hozzájáruljon. Ez azonban csak törvényhozási uton lehetséges, miert is előzetesen e kérdéssel egy összehívandó közjegyzői congresszus fog foglalkozni. Szomoru tapasztalat ugyanis, hogy számos közjegyzői özvegy és árva a családfő elhunytá után egyéb jövedelmi forrás és megfelelő nyugdíj és nevelési járulék hiányában nyomorba jut, a köztétékonyág alamizsnáját kénytelen igénybe venni. Mindenesetre megérdemli a jó magyar középosztály eme tekintélyes tagozata, hogy a törvényhozás nyugdíjügyükkel jóakarattal foglalkozzék.

Az írógép használata, a személyzeti fizetések nagyarányú emelkedése és ennélfogva a munkaerők intenzívebb kihasználásának kívánsága folytán az eddigéig is nagyobb jelentőséggel bír a közjegyzőkre nézve. A kérdés jelenlegi negatív értelemben való szabályozása a m. kir. igazságügy-miniszteriumnak egy 22059 1898. J. M. szám alatt megjelent, fölvetelt kérdés folytán történt kijelentésén alapszik, mely szerint „az írógép használata a közjegyzői okiratok felvételénél mellőzendő.” A megoldás elismeri, hogy az 1874 : XXXV. t.-c. vagy más törvény nem tartalmaz rendelkezést a felül, hogy az írás milyen írószerrel eszközözendő, de az írógéppel történő írásnak könnyűszerrel alig észrevehetőleg való eltávolíthatásával és az írógép használatánál előforduló nagyon sok íráshibával, tehát tisztán gyakorlati szempontokkal indokolja a tilalmat. Kétségtelen azonban, hogy az igazságügy-miniszteri kijelentés óta az írógép, papír, festőanyag stb. technikája annyira tökéletesedett, hogy ezen aggályok ma már tárgyaltalanok. Emellett szól, hogy ury Németországban, mint Ausztriában azóta a közjegyzői okiratoknak, ősratnak és kiadványnak, írógéppel való írása teljesen meghonosodott és kifogások nem merültek fel. Az osztrák igazságügy-miniszteriumot, mely még 1902-ben szintén tagadó álláspontot foglalt el, a legfelsőbb törvényszéknek egy 1912. évi április hó 30-án kelt határozata, mely szerint a kézírással való kiállítás nem lényeges fogalmi kelleke az okiratnak és a közjegyzői okiratnak sem. — indította arra, hogy álláspontját megváltoztassa. Lehet hogy nálunk is élen az uton fog bekövetkezni az igazságügy-miniszteri álláspont revisiója. A kir. Curia ugyanis egy 1920. október 13-án Rp. l.

3236/1920. sz. a. kelt ítéletében kimondván azt, hogy egy magánvégrendelet abból az okból, mert az nem közönséges írással, hanem technikailag gépírást útján állított elő, az 1876: XVI. t.-c. 11. §-a alapján érvénytelennek nyilvánítani nem lehet, feltéve természetesen, ha az sajátkezű írás nélkül is érvényes, az indokolásból egyuttal kimondja azt is, hogy a fenti igazságügyminiszteri kijelentésből nem következik a gépírást közjegyzői okirat alakú érvénytelensége sem, annál kevésbé lehet tehát ebből amint a perben történt, érvel meríteni az írógéppel írt magánvégrendelet érvénytelenségére.

A kir. közjegyzőknek magánmegbízás alapján felmerülő díjai és költségeinek megállapítása nem tartozik a kir. közjegyzői kamarák hatáskörébe, hanem ha valamely fél a közjegyzői díj felszámítását sérelmesnek találja, erre vonatkozó panaszát az 1874. évi XXXV. t.-c. 206. §-a értelmében nyolc nap alatt a közjegyző személyi bíróságánál terjesztheti elő, s illetőleg a kir. közjegyzők díjainak szabályozásáról szóló 42200/1918. I. M. számú rendelet 43. §-a szerint, ha az ezen rendelet díjszabályainak alkalmazása tekintetében a kir. közjegyző és a fél között vita merülne fel, úgy a közjegyző, mint a fél is a közjegyző székhelye szerint illetékes járásbíróságnál kérheti a díjnak és a költségek megállapítását. A járásbíró-ság az ilyen kérelem felől a felek meghallgatása után, a szükséghez képest szóbeli tárgyalás és bizonyítás felvétele alapján végzéssel határoz, amely ellen közléstől nyolc nap alatt egyfokú felfolyamodásnak van helye a törvénytörvényszékhez. (M. k. Curia Pk. V. 2165/5. sz.)

Uj közjegyzői állások betöltése. A m. kir. igazságügy-miniszter dr. Pálly Gyula margittai kir. közjegyzőt Pécsváradra, dr. Moldován Géza krasznai kir. közjegyzőt Abádszalókra, dr. Csongvai Géza székiykeresztrai kir. közjegyzőt Tiszalókra, dr. Bogrnár József buziásfürdői kir. közjegyzőt Rétságára és dr. Milassin Jenő zentai kir. közjegyzőt Kolocsára helyezte át.

A budapesti kir. közjegyzői kamara 1922. február 19-én tartotta évi rendes közgyűlést. Dr. Charmant Oszkár kamarai elnök történelgi perspektívájú megnyitójában a közjegyzői intézmény mai helyzetét vázolta és előterjesztette a kamara 1921. évi jelentését. A trianoni békeszerződés folytán a kamara kebeléből kiszakítottat a losonci, a selmeczbányai és az ipolysági közjegyzőség. A békeszerződés eredményeül tekintendő, hogy nagyszámú közjegyző részben menekülni kényszerült, részben önként jött el a megszállott területekről, ami a közjegyzői állások ismételt szaporítására vezetett. A kamara

hatósági köre a pécsi kamarához tartozó 13 és a pozsonyi kamarához tartozott 3 közjegyzőségre is kiterjedt, ezidő szerint a hatósági kör ezek közül még a tatai, nagygyimándi és az esztergomi közjegyzőségekre terjed ki. Részletesen szól a kamarai jelentés az időközi törvényhozási és rendeleti szabályalkotásokról, arról, hogy a pénzügyi kormány a közjegyzőket az őket érintő szabályalkotások előkészítéséhez meghívta. Az igazságügyi tanácsban a budapesti közjegyzői kamara kiküldöttjei az egész közjegyzői kar érdekeit fogják képviselhetni. A közjegyzői díjak felemelésére vonatkozó leterjesztése a kamarának az igazságügyi miniszter előtt fekszik Dr. Holtscher Szigfrid rendkívüli alapszággal elkészített munkájában.

1920 év végén 52 közjegyző, az 1921 év folyamán 73 közjegyző, az 1921 év végén 60 közjegyző tartozott a kamarához. 1921 év végén a közjegyzőjelöltek száma 36 volt, ebből helyettesi rendelvénnyel bírt 31. A segédzemélyzet száma volt 1921 év végén 119. 1921 év folyamán a kamarához érkezett és elintéztelt beadvány száma 1215. 26 választmányi ülést tartott a kamara. Panasz 1921-ben 10 közjegyző ellen 20 esetben érkezett, ezek közül a fegyelmi bírósághoz 1 panasz került a pécsi kamara területén volt egy közjegyző elleni ügyben. 2 panasz megintéssel, a többi megszüntetéssel végződött. A kamarai tagdíj 100, 200, 300, 400 koronára emellett fel. A kamara vagyona 17367 korona 97 fillér. A kamara kezeli ezenkívül az Okrös Bálint féle alapítványt. A kamara segédtitkári teendőit lelkiismeretes hozzáértéssel és nagy időáldozattal Dr. Barcs Ernő budapesti kir. közjegyző helyettes intézi. (Dr. K. J.)

Marhalevél köteles előállatok árverezésénél egy felmerült esetben kifolyólag 66807/1921. I. M. IX. sz. a. kiadott íg. leirat szerint a közjegyzőnek az az eljárása, hogy az árverés megtartása után a lovak tulajdonjogát a marhaleveleken a szerző felre átírta, bár a forgalmi adót bélyegeken le is róvatta, ellentétben áll az 1921. évi XXXIX. törvénycikk II. fejezetének, valamint e fejezet végrehajtása iránt 119600/1921. szám alatt kiadott pénzügyminiszteri rendeletnek, továbbá a marhalevél kezelés újra szabályozása tárgyában 80600/1921. szám alatt kiadott földmívelési miniszteri rendeletnek intézkedéseivel. Az említett törvény és rendeletek értelmében marhaleveleket kizárólag az erre jogosított marhalevél kezelők irhathat át, akik az átruházásokat állategészség rendészeti célból külön nyilvántartásokba is bevezetik. Az állatforgalmi adót pedig az átírás alkalmával, vagy a marhalevél kezelő, vagy pedig az állampénztár kirendeltsége szabja ki és szedi be. Ennélfogva figyelemmel a kir. közjegyzők, hogy a jövőben a marhalevél köteles előállatok árverezésénél a marhalevelekre tulajdonjog átruházási záradékot ne vezessenek, hanem ebből a célból a

feleket — az elárverezett állat marhalevelének és az árverésről felvett jegyzőkönyv másolatának, vagy kivonatának kiadása mellett — a marhalevel kezelőhöz utasításák.

Új díjszabás. A Közlöny szedése közben, 1922. május 21-én kelt 117 számú Budapesti Közlönyben jelent meg a m. kir. Igazságügyminiszternek 24200/1922. I. M. számú rendelete a kir. közjegyzők díjainak szabályozásáról. A rendeletet ezáltal már részletesen nincs módunkban ismertetni. Annak méltatása és kritikája legközelebbi számunkban fog megjelenni. Megállapíthatjuk már most azonban, hogy az igazságügyi kormány részben honorálta a közjegyzői kar jogos kívánságait, a díjtételeket, ha nem is a mai rendkívüli gazdasági viszonyokhoz mért arányban, de lényegesen emelte, az óvás díjainak kivételével a díjmaximumokat törölte. A rendelet 1922. június 1-én lép hatályba.

A rendelet általában azon alapelvekre fektetett, amelyek Dr. Holitscher Szigfrid kartársunk hatalmas munkájában, az ő rendelet-tervezetében és annak részletes indokolásában lefektetve vannak, amely rendelet-tervezet fenti minisiteri rendelet alapvető forrásául tekintendő, s amely nagy fáradtságot, és rendkívüli időt igényeltek volna Dr. Holitscher Szigfrid kartársunk a közjegyzői kar őszinte elismerését érdemelte és vitta ki.

A rendelet egyébként, gyakorlati használatra, Dr. Barcs Ernő budapesti kir. közjegyzőhelyettes szerkesztésében, kis kézikönyv formájában a napokban meg fog jelenni ugyanolyan kiadásban, amint a legutóbbi rendelet megjelenésekor az kiadott, s amely igen sikerlő, praktikus összeállítás a gyakorlatban teljesen bevált. Az új díjszabás „Csütört nyomda Székesfehérvár” címen megrendelhető. (Dr. K. J.)

Kir. közjegyzők névjegyzéke.

1922. május 22-én.

1. Abaujszántó dr. Sarló Elemér.
2. Abádszalók dr. Moldován Géza.
3. Adony dr. Szili János.
4. Balassagyarmat dr. Sztranyavszky Géza.
5. Bácsalmás Kamarás Imre.
6. Battonya dr. Szily Ferenc.
7. Baja dr. Lukács Izso.
8. Bekés dr. Szabó István.
9. Bekésgyula dr. Márki János.
10. Bekéscsaba Omazta Gyula.
11. Bekéscsaba dr. Weisz Bernát.
12. Berettyóújfalu dr. Miskolczy Pál.
13. Bicske dr. Pekker Emil.
14. Bonyhád dr. Nemes József.
15. Budapest dr. Band Lajos VI. Eötvös-utca 31.
16. Budapest dr. Barcs Béla V. Dórothya-utca 8.
17. Budapest Bathor Gábor II. Lánchid-utca 2.
18. Budapest dr. Charmant Oszkár VII. Károly körút 19.
19. Budapest dr. Cottely Géza VIII. József körút 2.
20. Budapest dr. Fodor Antal II. Margit körút 62.
21. Budapest dr. Hajós Béla Ödön V. Berlini tér 4.
22. Budapest dr. Hedry Aladár IV. Gizella tér 2.
23. Budapest dr. Holitscher Szigfrid VI. Andrássy-ut 1.
24. Budapest dr. Jeszenszky István IV. Koronaherceg-utca 3.
25. Budapest dr. Jenits Imre IX. Vámház körút 7.
26. Budapest dr. Joenovits Jenő VII. Baross-tér 22.
27. Budapest dr. Kiss József IV. Váci körút 19.
28. Budapest dr. Körössi Bertalan VIII. Baross-utca 70—72.
29. Budapest dr. Lázár Ferenc V. Bálvány-utca 13.
30. Budapest dr. Markó István IX. Ferenc körút 46.
31. Budapest dr. Nádosi Gábor VII. Erzsébet-körút 19.
32. Budapest dr. Rónay Károly I. Dóbréntelei-utca 4.
33. Budapest dr. Róth Zsigmond VI. Andrássy-ut 50.
34. Budapest dr. Rhorer Géza VII. Erzsébet körút 9—11.
35. Budapest dr. Sümegi László I. Horthi Miklós-ut 6.
36. Budapest dr. Stamberger Ferenc V. Erzsébet tér 15.
37. Budapest dr. Stern József III. Lajos utca 146—8.
38. Budapest dr. Szabó József VIII. Rákóczi-ut 11.
39. Budapest dr. Teőke Béla X. Füzértcaba utca 18.
40. Csepreg Gémesi Imre.
41. Csorna dr. Isóó Viktor.
42. Czegled dr. Fésüs György.
43. Czegled dr. Kölyessy Adrián Mihály.
44. Csongrád dr. Lénárd Dezső.
45. Csurgó dr. Várnay Ernő.
46. Czelédmölk dr. Déczy Kálmán.
47. Debreczen dr. Galánfy János.
48. Debreczen dr. Lintner Sándor.
49. Debreczen dr. Tóth Endre.
50. Derecske dr. Ertsey Péter.
51. Devecser dr. Horváth Béla.
52. Dunaföldvár dr. Penger Elemér.
53. Eger dr. Lipcsei Péter.
54. Erzsébetfalva dr. Szécsi Ferenc.
55. Esztergom dr. Krasznay Gábor.
56. Fehérgyarmat dr. Sternberg Gyula.
57. Gödöllő dr. Tóth Aladár.
58. Gyöngyös dr. Gróber Aladár.
59. Gyöngy dr. Nozdroviczky Ferenc.
60. Győr dr. Hanny Tótor.
61. Győr dr. Mihalkovits Tivadar.
62. Hajduböszörmény dr. U. Szabó Lajos
63. Hajduszoboszló Padrah Sándor.
64. Hajdunánás dr. Füzesséry Dezső.
65. Hatvan dr. Monori Jenő.
66. Heves dr. Brünauer Emil.
67. Hódmezővásárhely dr. Mattiassich Dezső.
68. Hódmezővásárhely dr. Földes Emil.
69. Jásznapá dr. Hunyor István.
70. Jászberény dr. Bathó Kálmán.
71. Jászberény dr. Teller Antal.
72. Kalocsa dr. Sziklai Zoltán.
73. Kalocsa dr. Milassin Jenő.
74. Kaposvár dr. Bárdi György.
75. Kaposvár dr. Mártonfy Bogdán.
76. Kapusvár dr. Rottenberg Márton.
77. Karczag dr. Elbel Tibor.
78. Kecskemét Dömötör Sándor.

79. Kecskemét dr. Wagner Béla.
 80. Keszthely dr. Berzsenyi László.
 81. Kiskőrös Hulin Gábor.
 82. Kiskunhalas dr. Nagy Mór.
 83. Kiskunfélegyháza dr. Puskás Béla.
 84. Kisujzállás dr. Orley Denes.
 85. Kisvárdá dr. Virág Ferenc.
 86. Körmend dr. harasztosi Horváth Kamilló.
 87. Köszeg Pfeffel János.
 88. Kunszentmárton dr. Zechmeister Alajos.
 89. Kunszentmiklós dr. Buz Gyula.
 90. Letenye dr. Ujfalusi Ödön.
 91. Magyaróvár dr. Csellei Kálmán.
 92. Makó dr. Demkó Pál.
 93. Marcali dr. Kasza Sándor.
 94. Mátészalka dr. Kaprinay Endre.
 95. Mezőcsát Seoberda Antal.
 96. Mezőkövesd Keczer Ákos.
 97. Mezőtúr dr. Hajdu József.
 98. Miskolcz dr. Teleszky Béla.
 99. Miskolcz Eder Elek.
 100. Monor dr. Lehotzky Antal.
 101. Mohács dr. Krausz Győző.
 102. Moór dr. Szegheő Gyula.
 103. Nagyatád dr. Mike Imre.
 104. Nagyigmánd dr. Lovassy Ernő.
 105. Nagykanizsa dr. Orley György.
 106. Nagykálló dr. Szotyori Nagy Sándor.
 107. Nagyküta dr. Fabinyi Leó.
 108. Nagykőrös Magyar Ambrus.
 109. Nyíregyháza dr. Kováts Elek.
 110. Nyíregyháza Somogyi Gyula.
 111. Nyírbátor dr. Buday Gyula.
 112. Orosháza dr. Jeszenszky Elek.
 113. Paks dr. Tuba János.
 114. Pápa dr. Konkoly-Thege Sándor.
 115. Pécs dr. Madarász István.
 116. Pécs dr. Angyal Béla.
 117. Pécsvárad dr. Pálffy Gyula.
 118. Pétervárára dr. Galambos István.
 119. Ráckeve dr. Revicky Jenő.
 120. Rétság dr. Bognár József.
 121. Sajószentpéter dr. Pazonyi Elek Imre.
 122. Salgótarján dr. Onody Kálmán.
 123. Sárvár dr. Svastits Zoltán.
 124. Sátoraljaújhely dr. Kovaliczky Elek.
 125. Sásd dr. Barna Lajos.
 126. Sopron dr. Téri Ödön.
 127. Sopron dr. Gallus Sándor.
 128. Siklós dr. Tolnai Géza.
 129. Sümeg dr. Takács Jenő.
 130. Szarvas dr. Haviár Gyula.
 131. Szeged dr. Sirsich György.
 132. Szeged dr. Jedlicska Béla.
 133. Szeged dr. Heinrich István.
 134. Szeghalom dr. Tot Ákos.
 135. Szekszárd dr. Káldi Gyula.
 136. Székesfehérvár dr. Horváth Kálmán.
 137. Székesfehérvár dr. Kepes János.
 138. Szentendre dr. Vastagh Béla.
 139. Szentlőrinc dr. Kollár Győző.
 140. Szentés dr. Csala Sándor.
 141. Szentgothárd Usz Gábor.
 142. Szerencs dr. Kovács Gábor.
 143. Szigetvár dr. Rusa Ernő.
 144. Szolnok Zrumetzky Béla.
 145. Szolnok dr. Szatmáry László.
 146. Szombathely dr. Bárdi Ferenc.
 147. Szombathely dr. Pottyondi Béla.
 148. Tab dr. Szmodis Endre.
 149. Tata dr. Paár Lajos.
 150. Tamási dr. Jagasich Sándor.
 151. Tapolcza dr. Róth Aurél.
 152. Tiszafüred dr. Tarján Béla.
 153. Tiszalök dr. Csongvay Géza.
 154. Tokaj Polereczky Kálmán.
 155. Törökszentmiklós dr. szentpáli Gavallér Aladár.
 156. Ujpest dr. Zámor Rezső.
 157. Vác dr. Farnék László.
 158. Vámosmikola dr. Gramling László.
 159. Vasvár Schrammel Imre.
 160. Veszprém dr. Nagy Péter.
 161. Veszprém dr. Bodor Ferenc.
 162. Zalaegerszeg Skublics Imre.
 162. Zirc dr. Májay Dezső.